

UNA CRISI DURADERA

Des del passat dos d'agost els mitjans de comunicació han seguit amb atenció els aconteixements del Golf. La nostra publicació no podia fugir d'aquesta tendència, i l'exemplar que ara teniu a les vostres mans és un monogràfic sobre el tema, producte d'aquesta inèrcia.

Seguint l'esquema tradicional de la revista s'han tractat a cada una de les diferents seccions aspectes relacionats amb l'actual crisi iraquiana. Hem intentat desmarcar-nos de l'allau periodístic i abordar els diversos aspectes del conflicte des de la reflexió desapassionada.

Si observem el que la premsa ha manifestat des del començament de la invasió de Kuwait podem apreciar un lleuger canvi en el llenguatge. El monolitisme en la crítica a l'acció iraquiana i el recolzament a la reacció occidental comença a trencar-se tímidament. Això és positiu, ja que ni l'agressor és un il·luminat ni el defensor és un paladí que actua de forma desinteressada.

La present crisi ha convertit en actuals, contenciosos — com l'ocupació de Gaza, Cisjordania i Jerusalem Est— que per la seva persistència en el temps havien perdut l'atenció

del ciutadà. També aquesta crisi, al produir-se en un moment clau de la distensió Est-Oest, ha obligat als actors a ressituar-se en l'escena internacional. Hem assistit amb sorpresa a canvis d'aliances a la zona i a posicionaments que poc temps enrera ens haurien resultat inimaginables (declaracions de la URSS i Iran; l'atansament Síria-EEUU).

L'actuació iraquiana planteja certs interrogants. Obeeix a factors interns —exèrcit sobredimensionat, descontent de la població, deute? O únicament a reivindicacions històriques? Si la raó principal és la reclamació territorial, per què dur-la a la pràctica en aquest moment? Iraq no travessa ara una bona situació econòmica com per aventurar-se en guerres de durada imprevisible. Potser els dirigents iraquians van veure en el petroli kuwaitià una bona solució per a la seva economia. Però de ser això cert, per què no varen seguir la invasió i van ocupar els rics jaciments saudites? Militarment estaven en condicions de fer-ho. La reacció d'Occident davant intervencions d'aquest tipus era previsible. En aquest cas, per què en Saddam Hussein va actuar així? Potser hauria rebut insinuacions en el sentit que la resposta seria més tímida del que en realitat ha estat?

L'OBLIT DE LA HISTÒRIA

La inestabilitat que es manté des de fa més de setanta anys en l'indret del món que denominem Orient Mitjà és patent i fins i tot ens hi hem acostumat, però els fets actuals és evident que són conseqüència d'unes actuacions anteriors que sovint s'obliden i en la majoria dels casos són desconeguts pel gran públic; el tractament diferenciat dels successius aconteixements que es fa a través dels mitjans informatius i polítics aboquen a fer un recorregut a través de la història per a recobrar les veritables raons dels posteriors conflictes.

Es podria pensar que l'inici de tot el problema s'esdevé a conseqüència de la invasió de Kuwait per l'Iraq; és una qüestió recent i en última instància podríem allunyar-nos fins a la disgregació de l'imperi otomà per a trobar les raons del que està succeint; formalment seria així però cal aprofundir més en la qüestió per retrobar els autèntics orígens.

Ja pels voltants del 1869 l'imperi otomà, a fi de refermar la seguretat del Golf Pèrsic organitza la regió de Bagdad en Vilayets sota l'autoritat de Midhat Pacha. La por de què el poder acumulat per aquest el faci perillós per «La Porta» fa que el Soldà decideixi separar la regió de Basora i crear un nou Vilayet, el de Basora. L'any 1891 es pren la determinació per part de «la Sublim Porta» de donar el títol de Kaimakam a l'emir de Kuwait, el qual equivalia al de prefecte sota l'autoritat del valí de Basora i per tant manifestava així que considerava l'emirat com a part integrant de l'imperi otomà. S'obre, no obstant, una etapa a partir d'aquests darrers anys del segle XIX d'influència política de la Gran Bretanya la qual desitja crear les condicions favorables per protegir la ruta de les Índies. El 1899 malgrat les protestes de «la Porta», Londres es fa donar la representació diplomàtica per l'emir de Kuwait i li fa prometre que no comprometrà el seu territori sense el consentiment de la Gran Bretanya; tant és així que en funció d'aquest tracte l'emir negà al govern alemany la continuació del ferrocarril —dit de Bagdad— que arribés a Kuwait i que Rússia construís un dipòsit de carbó pels seus vaixells el 1909. La creació de la companyia petrolera Anglo-Persian Oil va lligar encara més tot aquest sector a la Gran Bretanya. Posteriorment hi hagueren intents dins del mateix Kuwait per atansar-se a Turquia causa que fou ofegada amb l'assassinat de l'Emir; el seu successor, membre de la mateixa família, afavoria el que la Gran Bretanya obtingués de Turquia el 1913 el reconeixement

del protectorat exercit sobre Kuwait i no tan sols d'aquest sinó també el que exercia sobre Bahrein, Qatar i Oman; a canvi Turquia mantenia la sobirania sobre Chatt-al Arab. Que esclatés la Primera Guerra Mundial poc temps després va impedir la ratificació d'aquest tractat però no obstant això les potències estrangeres varen considerar l'emirat com un estat independent sota la protecció de la Gran Bretanya. Cal afegir que per tal d'assegurar la inviolabilitat dels protectorats esmentats, la Gran Bretanya reconeixia la sobirania de l'Ibn Saoud sobre el Nejd i el Hassa en un acta del 26 de desembre de 1915. Set anys més tard amb motiu de la convenció de Oukair es definia la frontera entre Kuwait i Aràbia Saudita determinant també que les zones de Mountefik, Zafir i Amarat pertanyien a l'Iraq; així mateix s'establí una zona on tant el Nejd com Kuwait deurién tenir els mateixos drets que en un futur pròxim es delimitarien.

La formació de l'Iraq en els territoris de l'antic imperi Otomà va ésser un fet però també, la reivindicació des del seu origen de la seva sobirania sobre Kuwait i una de les raons que s'oferien era la de que Turquia havia separat Kuwait del Vilayet de Basora i que el consell legislatiu de l'emirat havia admès que no havia deixat de formar part d'aquest Vilayet.

El fill de Faisal, el primer rei de l'Iraq, Ghazi, l'any 1939 va donar les ordres per incorporar Kuwait a l'Iraq; ordres que varen ser retirades per consell del primer ministre Nuri-es Said a fi i efecte d'acomplir el desig d'una forma més pacífica. L'any 1958 és un any molt important en aquest indret: la creació de la unió de l'Iraq i Jordània és el punt màxim d'enteniment entre les dues monarquies; els seus sobirans Hussein i Faisal de la família Haiximita són cosins. Aquesta unió no durà gens a conseqüència del cop d'estat que convertí a l'Iraq en república; aquest aconteixement va tirar per terra la possible integració de Kuwait a

l'Iraq, idea que s'havia plantejat a través d'un tractat secret en el que la Gran Bretanya no n'era aliena. La nova posició política i el nou règim establert a Damasc trencaven la línia d'influència que per a Gran Bretanya era del tot imprescindible pel domini neocolonialista del que era part interessada. La línia Palestina, Transjordània, Iraq, Kuwait, Golf Pèrsic es trencava i per tant es feia necessari per la Gran Bretanya la persistència d'un Kuwait independent lligat a la potència protectora. Des de l'any 1938 en el que es descobrién jaciments de gran riquesa en l'emirat la importància econòmica del territori s'ha transformat; cal dir que en el seu temps l'emir va concedir l'explotació dels jaciments de petroli a la Koweit Oil Cia. fins l'any 2026. Les relacions de Kuwait amb la monarquia de l'Iraq varen ésser bones mentre aquesta última va existir sobretot pel que fa als lligams de tipus econòmic; és amb la implantació de la república que comencen a debilitar-se encara que les importacions de l'emirat a l'Iraq augmenten i també les concessions de bosses d'estudis als estudiants de Kuwait. Seria el 19 de juny de 1961 quan la Gran Bretanya va renunciar al protectorat que exercia des de l'any 1899 sobre l'emirat i d'aquesta forma Kuwait accedia a la independència; cal fer esment de la política que porta el nou règim envers el petroli que alarmà la Gran Bretanya i va voler assegurar amb la independència d'aquest emirat el control de la producció de petroli i dificultar d'aquesta manera una futura possible annexió; no es pot oblidar que l'any 1939 el consell legislatiu de l'emirat es va declarar a favor de la unió amb l'Iraq. Cinc dies després de l'accés a la independència Kassem reivindica el territori de Kuwait i diu que «Kuwait formarà part eternament del territori de l'Iraq». A més a més proposa a l'emir concedir-li el títol de «Kaimakam» i l'amença amb el delictes de rebel·lió si es nega. També declara nul l'acord de 1899 signat per

Cheik-Mubarak governador del territori que depenia del Vilayet de Basora.

Les amenaces d'utilització de la força per aconseguir aquests desigs fan que Gran Bretanya enviï un exèrcit per tal d'evitar la invasió i finalment aquesta no es dugué a terme. Cal afegir que també Àrab Saudita va enviar un contingent armat en ajuda de l'emir, finalment, la Lliga Àrab admetia a Kuwait en la seva organització amb dos vots en contra: els d'Iraq i Iemen. Vint-i-nou anys després el conflicte torna a ésser actualitat.

La fi de l'Imperi i els mandats

El 10 d'agost de 1920 obeint les exigències de les potències vencedores de la primera guerra mundial, Turquia firmava el tractat de pau a la ciutat de Sevres molt a prop de París; entre altres clàusules Àrabia, Mesopotàmia i Palestina quedaven en mans dels anglesos i en les dels seus vasalls locals. Gran Bretanya també ocupava Mossul, un territori molt ric en jaciments petrolífers, —l'actual nord-est de l'Iraq aleshores Mesopotàmia. Siria fou assignada a França. Pel que fa a l'Orient Mitjà aquestes són les principals clàusules del tractat; aquesta patia d'un defecte molt important i és que es caracteritzava per una prevista intenció en la que la nula claredat i omissió en els punts més essencials —les fronteres— no es varen delimitar amb l'exactitud que s'hauria d'haver fet; tampoc va quedar clara la qüestió de la protecció de les minories nacionals que encara quedaven en mans dels turcs i en les d'aquelles que hi podia haver en els possibles nous estats. És evident que es creaven les condicions necessàries per a una futura intervenció i per a un nou ordenament si calia per part de les potències colonials; la lluita entre Gran Bretanya i França en aquesta regió va ésser enorme i obstinada durant els tres anys que segueixen al tractat de Versalles; no es pot dir que es reduís a un desacord diplomàtic entre potències amigues: el resultat va ésser evident amb la preponderància del poder anglès en el sector.

La Gran Guerra dona lloc a l'emancipació dels territoris que hom denominava com l'Àrabia turca, o la Turquia d'Àsia, les potències aliades i totes les societats secretes que cooperaven amb elles havien entrat en guerra sense haver-se posat d'acord en l'estructura política que s'havia de donar a tots els territoris que serien arrencats a l'imperi turc otomà. De fet es donava d'aquesta manera la possibilitat a les grans potències d'actuar de la manera més adient als seus interessos una vegada es firmés la pau. Els ser-

veis secrets Britànics d'Egipte tenien confiança amb el Xerif de les dues ciutats santes —La Meca i Medina— Hussein, el qual en el seu moment i a través d'unes consultes amb els dirigents de Damasc va proposar a Henry MacMahon, alt comissari anglès al Caire, substituir amb l'ajuda Britànica el Califat Otomà pel Califat Àrab en profit de la seva casa, la Haiximita. Cal dir que hi havia un desig comú d'alliberar-se del poder turc i que aquest era l'únic lligam d'unió dels nacionalistes dins el mateix si de les seves organitzacions. Fou l'1 de gener de 1916 quan s'arribà a l'acord de què la Gran Bretanya ajudaria als Àrabs a establir les diferents formes de govern que es considerarien adequades i ajudaria tan sols ella Gran Bretanya a «Proveir els funcionaris necessaris per la constitució d'una forma administrativa sòlida» i a més a més hi afegia «La situació i els interessos adquirits per ella en els vilayets de Basora i Bagdad necessitaven mesures especials de control administratiu». En funció d'aquest acord Hussein es llançà a la lluita en el desert al costat dels aliats contra les potències centrals el 27 de juny i el 6 de novembre es proclamava rei dels Àrabs. Mentre França i la Gran Bretanya havien començat a negociar per arribar a uns acords sobre la regió. El resultat en fou l'acord secret Sykes-Picot de 16 de maig de 1916; aquest document no coincidia en gran part amb les promeses que havia fet MacMahon a Hussein. En l'acord s'establien diverses zones: els vilayets de Bagdad i de Basora formaven una Zona Vermella, Palestina una Zona Marró, la Zona «A» s'estenia de l'antic Líban a Mossul, la Zona «B» de l'istme d'Akabba a Kirkuk. En aquestes condicions França i Gran Bretanya es declaraven disposades a reconèixer un

estat àrab o bé una confederació d'estats independents sota la sobirania d'un cabdill àrab en les zones «A» i «B», això sí, tenint un dret de prioritat sobre les empreses i els préstecs locals i el dret exclusiu de proveir de funcionaris i consellers les dues zones: França es quedava la Zona «A» (zona Blava) i la Gran Bretanya la Zona «B» (zona Vermella). Acabada la Gran Guerra i després d'haver dubtat entre annexar la zona Vermella a l'Imperi o l'establiment d'un control indirecte sobre la Mesopotàmia, Londres es decantà per la segona solució i va demanar als iraquians mitjançant un referèndum si estaven d'acord en la constitució d'un estat Àrab sota el control Britànic que comprengués els tres vilayets Mesopotàmics.

Aquest referèndum com es veu donava per descomptat que el Vilayet de Mossul quedava integrat a l'Iraq; per tant no es complia el que formés part de la zona «A» com s'havia establert. Finalment dins d'aquesta lluita que ja hem esmentat diplomàtica entre França i Gran Bretanya les dificultats es resolgueren el 15 de setembre de 1919 per un acord entre les dues potències que atorgava el Vilayet a la Gran Bretanya.

La Societat de Nacions institucionalitzà el règim de mandats: el 25 d'abril de 1920 el seu consell suprem va designar França com potència mandatària per a Líban i Síria, i Gran Bretanya per a Mesopotàmia i la zona marró. D'aquesta manera finalitzava una etapa de domini otomà per a iniciar-ne una altra de domini colonialista i neocolonialista.

Finalment la línia Haifa, Amman, Bagdad, Kuwait, quedava controlada per la Gran Bretanya com a pas d'unió amb l'Índia amb el port estratègic de Kuwait i a més a més amb l'annexió del Vilayet de Mossul, ric en jaciments petrolífers.

QUARANTA ANYS D'INESTABILITAT

La creació de l'Estat d'Israel i l'arribada de la independència als països veïns configuren una tensió permanent a la regió

L'Orient Mitjà és una regió que s'ha caracteritzat en els darrers quaranta anys pel seu alt nivell d'instabilitat. Les convulsions derivades de l'accés a la independència i formació d'Estats i la creació de l'Estat d'Israel, amb les seves conseqüències, han definit una història sagnant, plena de tensions i de guerres que amenaça perpetuar-se indefinidament.

És difícil precisar amb una data l'origen dels problemes de la zona. Però sens dubte, podem situar en la Primera Guerra Mundial el moment en què es generen bona part de les situacions contemporànies.

Al 1916, per l'acord secret de Sykes-Picott, àmplies zones de l'imperi otomà van passar a ser administrades per dues potències europees: França i Gran Bretanya. La part més propera a l'actual Turquia va quedar sota el control de França (Líban i Síria) i la resta sota administració britànica (Palestina, Jordània, l'Iraq i la zona del Golf). En arribar el moment de la independència definitiva, aquestes potències van dividir el territori d'acord amb els seus interessos estratègics i econòmics, sense respectar ni les diferents ètnies, ni tampoc les diferents comunitats religioses. Amb aquest bagatge, l'inici de construcció d'Estats-nació a la regió estava hipotecat.

El conflicte àrabo-israelià

Paral·lelament, començà un procés iniciat per la mateixa Gran Bretanya. Una de les arrels del problema àrabo-israelià —nom amb el qual designem un conflicte entre comunitats i també pel repartiment de la terra i l'aigua— la trobem a la declaració Balfour de 1917, que expressava les simpaties britàniques per la causa sionista. A partir d'aleshores va començar l'emigració planificada de jueus cap a Palestina.

És al 1948 i amb la benedicció de les grans potències —desitjoses de trobar una sortida al problema jueu— i de l'ONU quan els jueus de Palestina van proclamar unilateralment l'Estat d'Israel. Això va comportar, en primer lloc, una

major desestabilització a la regió, a causa de les diferències culturals i religioses que separaven el món de l'Islam i el món jueu. En segon lloc, s'agregà un dels grans problemes de la regió: la confrontació entre els palestins (els habitants de Palestina) i els jueus, problema que es va acabar amb la sortida de palestins cap a altres Estats, primer, i amb la reivindicació, després, d'una terra i un Estat per la comunitat palestina. En tercer lloc, Israel es va consolidar en una petita franja de territori del tot insuficient, segons la percepció dels governs israelians, per la necessitat de seguretat d'un Estat, envoltat per un ambient hostil. 1948 és, doncs, l'any que marca l'expansió del conflicte a altres Estats, sempre amb la intervenció directa o indirecta de les grans potències.

La primera gran crisi entre els àrabs i els jueus, la crisi de Suez, va esclatar al decidir Nasser, president egipci i gran ideòleg del panarabisme, nacionalitzar el canal, la qual cosa amenaçava els interessos de navegació dels països europeus i, més directament, Israel. Aquest país, juntament amb França i la Gran Bretanya, va llençar-se a la guerra, però l'oposició a la intervenció militar aliada per part dels Estats Units va marcar la fi d'aquesta crisi i la decadència de la capacitat global de projecció de poder de la Gran Bretanya. No obstant, va sentar les bases per la incorporació d'Egipte al conflicte.

La segona crisi

La segona gran crisi, la guerra de 1967, va començar quan Israel, decidida a acabar amb els atacs guerrillers palestins des de països veïns contra el seu territori, va llençar un atac simultani contra Egipte, Jordània i Síria. La seva impressionant capacitat militar, comparada amb la dels països àrabs del seu entorn, va possibilitar l'ocupació de zones d'alt interès estratègic pels seus veïns (Cisjordània o ribera occidental del riu Jordà, i Jerusalem, de Jordània, els turons del Golan, de Síria, i la península del Sinai i la franja de Gaza, d'Egipte).

Les pressions internacionals i la resolució 242 de l'ONU reclamant la devolució als països àrabs dels territoris ocupats no van ser suficients, i Israel va implementar una política de consolidació territorial que els països àrabs no volien permetre. Així va esclatar la guerra del 1973, potser la més coneguda per les repercussions que va tenir per l'economia mundial i que va amenaçar d'estendre's a la regió mediterrània, quan els aliats d'ambdues parts —Estats Units i Unió Soviètica— van implicar-se en el conflicte.

La guerra va deixar el contenció territorial sense resoldre, però va evidenciar dues coses molt importants: que el conflicte de l'Orient Mitjà es complicava cada vegada més i que els països àrabs tenien una nova arma desconeguda fins aleshores: l'arma del petroli. Després de la guerra, la mediació nord-americana va aconseguir un acord entre Egipte i Israel (Camp David) que posteriorment va derivar en el primer i únic tractat de pau entre un país àrab i Israel i va posar les bases per la devolució del Sinai a Egipte, completada l'any 1989.

Des d'aleshores, l'autonomia relativa dels Estats de la zona respecte a les grans potències mundials es va veure reforçada per la dependència energètica d'Occident i pel ressorgiment de l'islam a tots els països de l'àrea. Les profundes diferències que entrecreuen el món àrab i la gran capacitat militar israeliana, però, havien fet que el conflicte tingués un abast limitat.

Desequilibris intraàrabs

De l'anàlisi d'aquests dos grans conjunts de problemàtiques —història semi-colonial i emergència d'Israel— es posa de manifest que els Estats de l'Orient Mitjà estan experimentant els problemes derivats de l'intent de creació d'un marc estructural en el qual els Estats competidors puguin coexistir amb un mínim de conflictes. Per tant, així com cada Estat de la regió busca convertir-se en una força hegemònica, com a centre de poder re-

gional, també podem parlar d'un procés a llarg termini per trobar un equilibri de poder estable.

Però l'Orient Mitjà és un paisatge ple de cultures i sistemes polítics contrastats. D'una banda, diferències entre els Estats —monarquies conservadores com Jordània o l'Aràbia Saudita; petits Estats del Golf governats per emirs o sultans; països com Síria o l'Iraq on el partit Baas, panarabista i de vocació laica, controla la vida política —que deriven en opcions polítiques excloents. D'altra banda, un conjunt de religions, sectes, ideologies nacionals i subnacionals i identitats diferents que han condemnat cadascun dels Estats de la regió a trencaments socials i polítics profunds.

La unitat del món àrab i islàmic no deixa de ser un mite a l'Orient Mitjà. El faccionalisme és la llei imperant. La manca de recursos i la seva necessitat urgent, en la mesura en què les nacions lluiten per coses bàsiques com l'aigua, aguditzen encara més les rivalitats existents a la regió. I, finalment, la capsula de Pandora oberta per les primeres fases de la mo-

dernització ha creat nous desequilibris en unes societats que ja per si mateixes són convulsives.

El processos de modernització, educació, migració de mà d'obra, accés als mitjans de comunicació i a les metròpolis han contribuït, en tots els països de l'àrea, a la politització de la classe mitjana i baixa. La política d'altre temps, basada en el patronatge polític i en els líders carismàtics, s'ha vist en molts casos rebutjada sense ser reemplaçada per un substitut efectiu. De fet, els instruments de la violència han estat els únics que s'han *democratitzat* en bona part dels països de l'àrea.

Contradiccions extremes

El cas libanès, el cas jordà, les lluites entre Síria i Israel, l'enemistat entre Bagdad i Damasc, els constrenyiments saudites són tots clars exemples d'aquestes contradiccions que han estat portades fins a l'extrem. En tots els casos mostren la superposició de diferents conflictes alhora. Primer, el conflicte entre les diferents comunitats (cristians contra musul-

mans, beduïns contra palestins...). Segon, el conflicte entre palestins (parcialment expulsats d'altres països àrabs cap al Líban i Jordània) i israelians. Tercer, el conflicte entre Israel, Síria i l'Iraq per la reivindicació de zones d'influència. I quart, el conflicte en el si de l'Islam exemplificat en el renaixement dels xiïtes. Per últim, la recerca d'una identitat cultural pròpia ha provocat no solament el rebuig de les formes (i continguts) occidentals, sinó el retorn a l'islam com a principi a partir del qual poder edificar la comunitat.

Els efectes d'aquests desenvolupaments no podien ser altra cosa que convulsius i violents. La paradoxa, però, és que el recurs a la força, ara per ara, ha estat un instrument inútil per posar fi a tots aquests conflictes. Uns conflictes que fa massa que duren i que encara es complicaran més amb el conflicte i la guerra del golf Pèrsic perquè la rivalitat entre el món àrab i l'Occident encara serà més gran. Les diferències entre el nord i el sud, amb les hostilitats bèl·liques actuals, seran difícils d'oblidar.

EL PAÍS DE L'OR NEGRE

Després de les dues crisis petrolieres de 1973 i 1979 semblava que el món industrialitzat havia après la lliçó i ja no depenia tant directament de l'Orient Mitjà. La invasió de Kuwait va suposar el començament de noves tensions internacionals. El fet bèlic és el pretexte darrera el qual s'amaguen les enormes reserves del petit emirat àrab. El món necessita cada dia seixanta-quatre milions de barrils de petroli. Sota la terra i el mar del Golf Pèrsic hi han prop de 100.000 milions de tones de cru, que representen dos terços de les reserves mundials.

El sector energètic és un valor fonamental en qualsevol economia. Les empreses més grans del país es troben en aquest ram. A nivell mundial, cinc de les deu empreses més grans són energètiques (petrolieres, en concret), i el mateix passa a la majoria dels països. La seva importància radica no tant en les xifres dels seus negocis com en el seu caràcter essencial per al funcionament de l'economia, i en les oscil·lacions que en els mercats macroeconòmics poden produir els preus exteriors.

El primer factor a tenir en compte per a valorar la importància de l'energia en una economia és el seu grau de depen-

dència exterior. Dins aquest marc, la part corresponent al petroli ha demostrat ser la font d'energia amb un paràmetre més variable. La inestabilitat dels preus és la tònica d'aquesta matèria energètica. Les economies del món industrialitzat estan basades en els baixos preus de les matèries primeres que produeix el Tercer Món (aquí en podem incloure d'altres: coure, estany, etc). Els països desenvolupats segueixen controlant el mercat a costa dels països en vies de desenvolupament. Hi ha un cert paral·lelisme entre els preus del petroli i el desenvolupament econòmic dels països més adelantats. De la

mateixa forma, els preus baixos del petroli afecten directament a les economies en desenvolupament dels països exportadors.

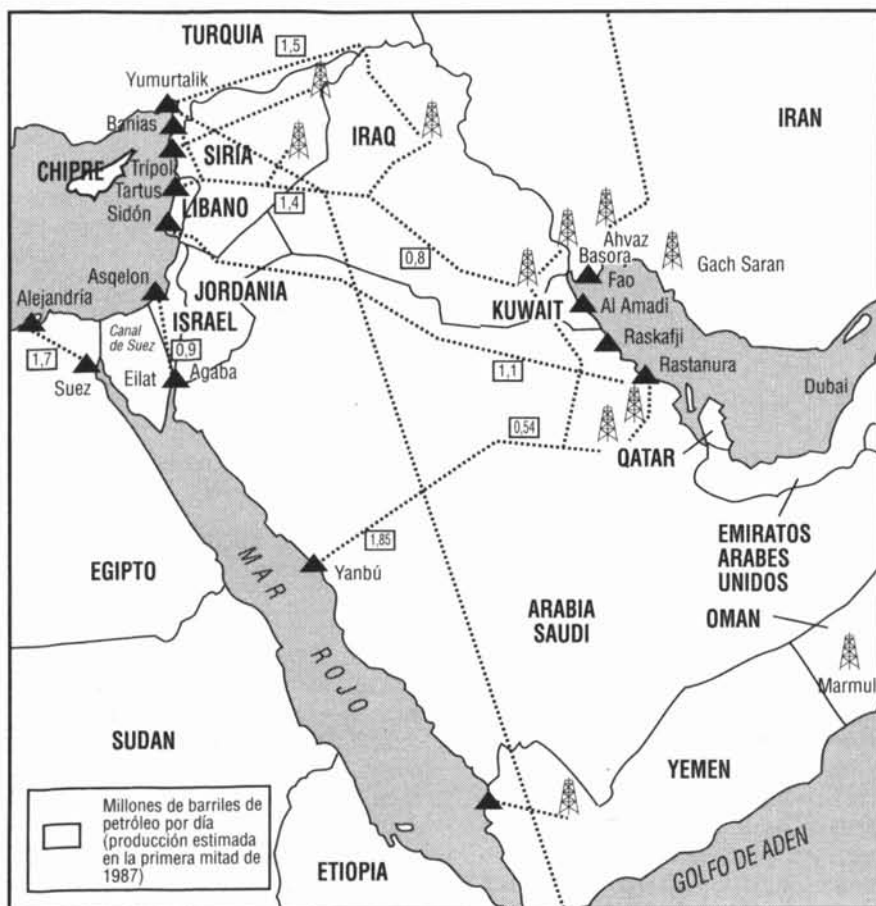
L'anàlisi dels experts del Banc Mundial ha estudiat les situacions que poden devenir arran de la crisi del Golf. La perspectiva més optimista situa el preu del barril de cru al 1991 en 20,5 US\$. En cas de guerra -la possibilitat més pessimista-, el preu del barril aniria als 65 US\$. Si la solució del conflicte del Golf s'estanqués, els mercats estarien dominats per la incertesa, i els preus del cru seguirien alts.

La cursa del Golf

A ningú se li escapa que són els condicionants econòmics els que han provocat la reacció unànim de l'Occident i de part del Món Àrab, encara que més d'un s'esforça en fer veure al món que la reacció militar es fa en nom del dret internacional. El mapa dels estats del Golf no va tenir en compte les bosses de petroli que existien a la zona, ni la importància estratègica de les sortides al mar d'alguns països. Aquests van descobrir que el petroli era un arma que podia paraitzar les economies occidentals, disparar els preus i revolucionar l'ordre internacional.

Sols l'Orient Mitjà està en condicions de donar aquest petroli al món industrial. Mentre els països de l'Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP) segueixen tenint reserves per alimentar al món al llarg d'un segle, el reste del món té benzina per sols quinze anys. Irak i Kuwait concentren la quarta part del cru total del Golf Pèrsic. Irak, si Occident ho permetés, seria l'àrbitre mundial dels preus del cru, amb el perill que comporta això per les economies industrialitzades. Això explica la resposta contundent donada pels Estats Units i els països de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) a la invasió de Kuwait per part de l'Irak el passat 2 d'agost. Aquest nou Irak, solucionats en bona part els seus problemes econòmics interns, esdevindria una potència clau a l'Orient Mitjà. No cal dir que Israel veuria com una greu amenaça aquest nou poder regional, i els països àrabs moderats haurien d'acceptar moltes imposicions, començant pel nivell de preus i el control de la producció de cru.

La crisi del Golf Pèrsic és la prova per

a valorar els canvis que s'han donat en l'ordre internacional d'un any ençà. Aquesta situació afecta molt directament als mercats financers i a les seves tendències. Abans de l'inici de la crisi els ritmes de creixement dels països industrialitzats eren alts. Per això en un primer moment l'impacte del cop va ser més greu.

El Grup dels Set ja deia al començament de la crisi que els països industrials podrien superar el problema sense greus entrebancs, al temps que demanaven moderació als mercats financers. La clau, diuen, és no fer els mateixos errors que a la dècada dels setanta.

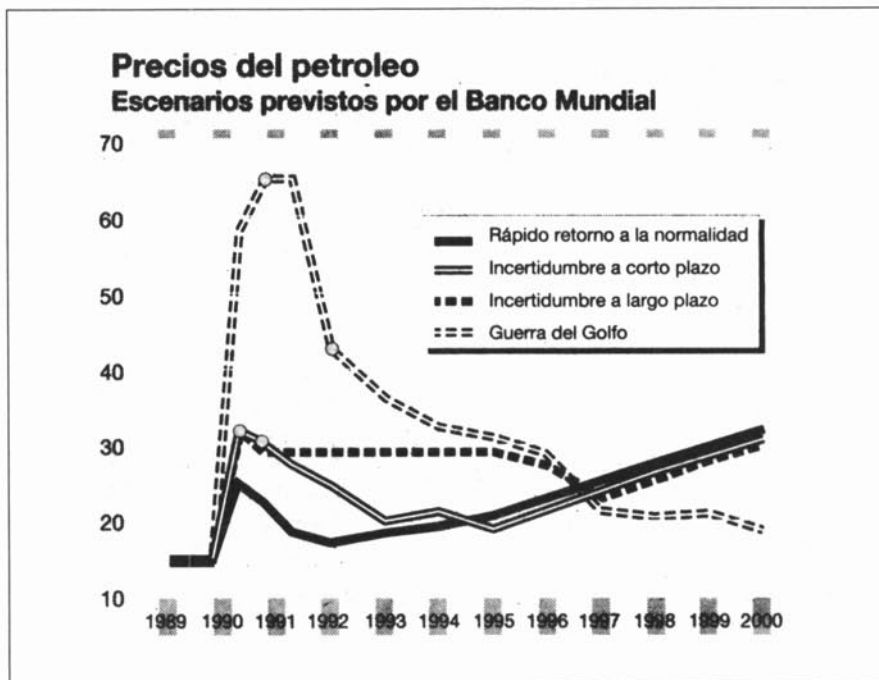
Tot i que l'Europa i el Japó semblen mostrar certa fortalesa, d'aquí a poc temps hauran de mostrar sens dubte signes de debilitat. Japó comprava el 16,5% de les exportacions de Kuwait (1,5 milions de barrils diaris) i el 8% de les iraquianes (3,1 milions de barrils diaris). La Comunitat Econòmica Europea depenia en un 10,9% dels dos països, que sumen en total el 19,6% de les reserves mundials de cru. Un percentatge més que respectable que comporta inevitablement una pujada dels preus del petroli internacional.

La situació als Estats Units és també complicada. La bossa es troba a la baixa, situació que podria durar fins a mitjans de 1991, a causa del deteriorament econòmic i de les rivalitats entre l'Administració Bush i el Congrés per a reduir el dèficit pressupostari. Si la guerra finalment es porta a terme, els problemes no s'acabarien, però al menys s'eliminarà l'interrogant sobre els preus del cru.

Europa i Espanya

Es pot dir que, de la mateixa manera que als seixanta i setanta el creixement econòmic es basava en disposar d'energia a baix preu, l'actual té les mateixes bases de suport. Però, en el cas d'Espanya, per exemple, la nostra economia és més forta que en les dues anteriors crisis energètiques, però tot i així la situació pot arribar a ser més delicada. Tot i l'existència d'un nivell de creixement significatiu, l'atur és molt elevat i existeix un desequilibri en la balança corrent que hipoteca aquest creixement.

Les economies industrialitzades són

avui més pròsperes que als setanta, però moltes d'elles són també més fràgils i un nou ajust comportaria serioses dificultats.

Tot i el Mercat Únic, cada país europeu ha de sufragar el cost de garantir els subministraments. No cal dir que aquí hi tenen molt a dir el grau de dependència d'un país, l'estructura del seu comerç exterior i l'eficiència energètica del seu sistema productiu. Espanya és un dels països industrialitzats més dependents de l'exterior. Depenem quasi en un 55% del petroli, i en un alt grau, d'energia importada. El conjunt de la Comunitat Econòmica Europea és molt més autosuficient que Espanya, i la capacitat de negociació amb els subministradors en cas de crisi també és molt superior. El futur mercat energètic europeu estarà més o menys sotmés a nacionalismes, ja que els grans subministradors estan realitzant estructures que tendeixen a la internacionalització.

La integració d'Espanya en una àrea supranacional com la CEE té avantatges, però també inconvenients. La liberalització redueix les possibilitats de crear estructures d'amagatzamament i la crisi originària més costosa, que es traduirien immediatament a nivell interior.

A la CEE la crisi divideix a dos grans grups de països, segons els afecti l'increment de preus de petroli. El Regne

Unit, Alemanya i França es troben en millor perspectiva que, per exemple, Itàlia o Espanya, amb una forta dependència energètica.

En el terreny del petroli Europa té mancances grans. Les fragilitats militar i energètica obliguen a aquesta Europa eufòrica a posar-se en mans dels Estats Units i no pas de les resolucions de les Nacions Unides, que és la institució que teòricament presideix el bloqueig i l'embargament a l'Irak d'en Saddam Hussein.

El bloqueig a l'Irak que fan els països occidentals s'explica per les provisions de petroli. No oblidem que els preus del cru són alts majoritàriament pels impostos que apliquen els diferents països i que creen una dinàmica als mercats internacionals. Són molts els que pensen que és necessari un pacte real entre els pocs productors i els molts consumidors. Un acord sobre les matèries primeres donaria estabilitat al mercat mundial. És el temor a la recessió el que provoca les especulacions. Potser caldria buscar una solució al conflicte del Golf no tant amb la força de les armes, sinó en un intent seriós de trobar una fixació de preus justa, que proporcionaria estabilitat al mercat i facilitaria vies de diàleg fermes en un futur.

Jaume Sardà

ARÀBIA SAUDITA:

LA MONARQUIA QUE PAGA

La història d'Aràbia Saudita està vinculada a l'evolució del Wahhabisme, moviment religiós predicat per Muhammed ibn Abd al-Wahhab. A principis del segle XX es produeixen una sèrie de revoltes que condueixen a la dinastia dels Ibn Sa'ud a tenir el control de l'Aràbia Central d'alliberar aquest territori de l'imperi otomà. El nou estat va rebre el nom de Al-Higaz i Nagd. No va ser fins el 1932 que va canviar el nom pel d'Aràbia Saudita.

La vida política saudita ha conegut períodes de tranquil·litat i inestabilitat. En un primer moment la construcció de la nació es caracteritza per les reivindicacions territorials i el descobriment del petroli. Aquest període dura fins a la mort de Abd Al-Aziz III, al 1953. El successor serà el seu fill Sa'ud ibn Abd Al-Aziz, el qual va ser obligat a abdicar per en Faysal al 1964. Es succeeixen uns quants cops d'estat fins el 1975, any en el qual és assassinat Faysal per un membre de la família reial. El nou dirigent serà Haled, germà de l'anterior rei. A la mort d'aquest, al 1982, ocupa el tron saudita el seu germà Fahd ibn Abd al-Aziz.

Arrel del descobriment de petroli als anys trenta, i de la ubicació de l'empresa petrolera nord-americana ARAMCO, l'Aràbia Saudita s'ha arranjat amb Occident, molt especialment amb els Estats Units. L'actual crisi provocada per la invasió iraquiana de Kuwait ha demostrat fins quin punt l'aliança entre aquestes dues nacions funciona. I ha demostrat també que una aliança per motius econòmics molts cops és molt més forta que d'altres, basades en projectes d'integració política o afinitat cultural.

Però la rapidesa i la determinació amb que els Estats Units han enviat forces militars pot tenir a mig plaç unes conseqüències imprevistes en el terreny intern saudita. La monarquia wahhabitica es recolça en unes tradicions lligades al passat. L'arribada d'un exèrcit estranger, una cosa extraordinària en un país tant tancat a l'exterior com és aquest, junt amb la presència de dones entre els soldats, no deixa de resultar estrany en una societat que situa a la dona en un segon pla.

Tot i que el president Bush ha tingut molt de compte al dir que les tropes nord-americanes són allí per a defensar als governs legítims -que no democràtics, ja que no n'hi ha cap a la zona del conflicte-, el govern saudita té por que es pugui estendre per la zona un allau democratitzador propiciat per Occident.

Estats Units ha enviat el seu exèrcit i això ajuda a imposar uns certs criteris a l'Aràbia Saudita. Però a partir del moment en que aquesta nació es fa càrrec de totes les despeses de manteniment de les tropes nord-americanes, el marge de maniobra dels nord-americans ha perdut intensitat. No cal recordar que qui paga mana o, almenys en aquest cas, se l'ha d'escoltar.

Aràbia Saudita coincideix amb els Estats Units pel que fa a Kuwait i en la neutralització de'n Saddam Hussein. Hi ha diferències en la forma de solucionar el conflicte i en el futur de l'Iraq. A l'Aràbia Saudita no l'interessa que hi hagi guerra. No tan sols per la pèrdua de vides humanes sinó també perquè mentre duri la crisi el petroli serà car, i perquè una guerra implicaria destrucció de la infraestructura petrolera, amb despeses molt cares per a la seva reconstrucció. A l'Aràbia Saudita tampoc l'interessa una desfeta total de l'Iraq, ja que encara existeix el temor a un nou intent irani de reexportar la seva revolució i convertir-se en una potència regional. Iraq és doncs una nació a controlar, no a destruir, donat el seu paper d'aïllant de perills futurs.

Aràbia Saudita

Superfície	2.249.000 km ²
Població (1989)	14,2 milions hab.
Densitat	6,3 hab/km ²
Creixement anual	4,0%
Mortalitat infantil	71,0%
Esperança de vida	63 anys
Població urbana	75,0%
Moneda	Rial (1\$=3,745 rials)
Idioma	àrab
Sistema de govern	Monarquia absoluta

Pel que fa a la població s'ha de destacar que tot i tenir un creixement anual

elevat i semblant al d'altres països de la zona, la mortalitat infantil i l'esperança de vida són clarificadores. (Bahrein: mortalitat infantil 2,6% . Esperança de vida, 71 anys. Kuwait: mort. inf. 19% . Esperança de vida, 73 anys).

Principals ciutats

	Habitants
Riyadh (capital reial)	666.480
Jeddah (capital administrativa)	561.104
Hakkah (Meca)	366.801
Al-Madinah (Medina)	198.186

Font: Europe Yearbook 1989.

Educació

	Escoles	Professors	Alumnes
Primària	7.682	81.721	1.380.764
Intermitja	2.206	27.300	398.172
Secundària	825	11.448	177.130
Universitària	78	9.273	107.454

Font: Europe Yearbook 1989.

En el Pla Quinquenal 1980-85 l'apartat referent a l'educació representava quasi un 13% . Dels 782.000 milions de rials, 101.171 milions corresponien a l'educació. Però tot i les elevades xifres corresponents a la formació dels seus ciutadans, l'Aràbia Saudita té una taxa d'analfabetisme notable i una escolarització insuficient, en relació al potencial econòmic de la nació. Si comparem les dades d'Aràbia Saudita amb les d'altres nacions de la regió productores de petroli s'aprecien grans diferències.

Educació

	Bahrein	Kuwait	A Saudita
Analfabetisme %	27,3	30,0	48,9*
Escolarització 2n g %	85,0	82,0	44,0
Escolarització 3r g %	10,0	15,5	13,2

* Dada de 1982

Font: El Estado del Mundo (1989)

Repartiment de la població activa
(en milers d'habitants)

	Homes	Dones	Total
Sector primari	1.289	43	1.333
Sector secundari	387	9	395
Sector terciari	903	121	1.023
Total	2.579	172	2.751

Dos fets destaquen pel que fa a la població activa saudita: d'una banda, el baix percentatge de dones, derivat del paper que la tradició cultural atorga a les dones; per altra banda, s'aprecia la diferent distribució per sectors: els homes, majoritaris al sector primari; les dones, en el terciari.

Producció de petroli

	1983	1984	1985
Petroli (milions barrils)	1.834,9	1.714,5	1.264,9

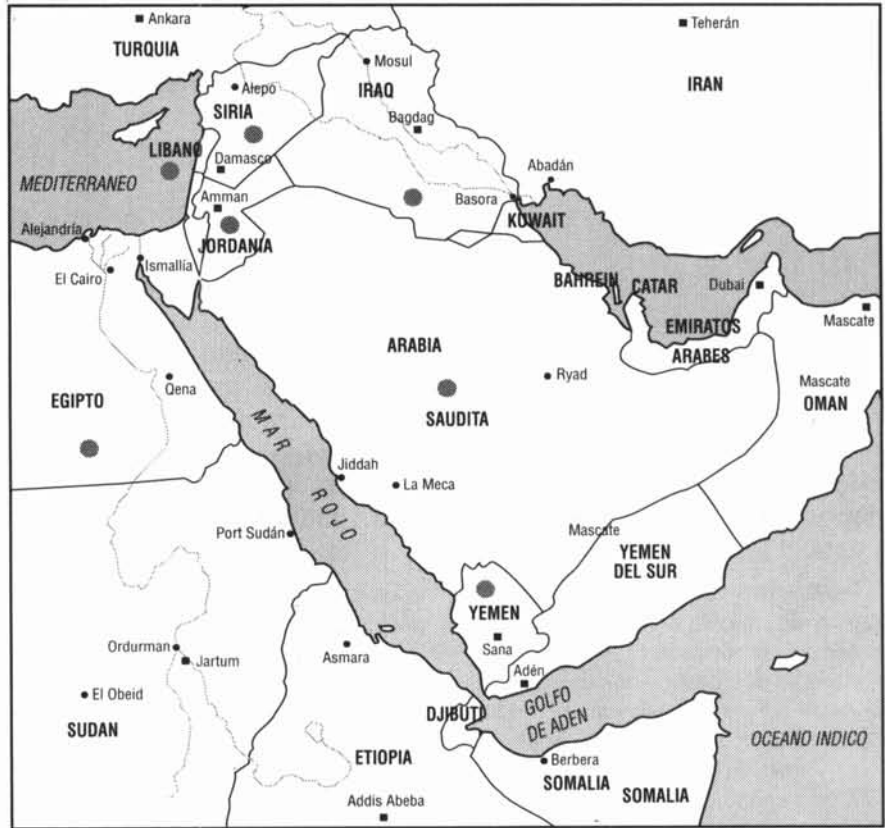
La riquesa econòmica de l'Aràbia Saudita es recolza en la seva producció petrolera. Des del 1933 al 1980, l'extracció i comercialització del petroli estaven sota control de l'Arabian American Oil Company (ARAMCO). A partir de la II Guerra Mundial Aràbia Saudita inicia una política de participació a l'ARAMCO. Al 1974 controla el 60% del capital, i al 1980 s'en fa càrrec en la seva totalitat. Paral·lelament a l'increment de participació en aquesta empresa petrolera, la producció de cru augmenta d'una manera continuada. Dels 47 milions de tones al 1955 es passa a 495,7 milions de tones al 1980, i s'obtenen beneficis molt elevats, després dels "cracks" petrolers de 1973 i 1979. A la dècada dels 80 la producció baixa, així com el preu del barril de petroli. Al 1982 s'obtenen 323,4 milions de tones; al 1986, 251,7 milions de tones, i al 1987, 211,1 milions de tones.

La conflictivitat àrabo-israeliana i la guerra Iran-Iraq ha obligat a l'Aràbia Saudita a diversificar les pautes d'exportació del seu petroli. Per això ha iniciat la construcció de nous oleoductes.

Dades econòmiques

PIB	83,27 mil. milions \$ (1986)
PIB/hab	6.930 (1986)
IPC	3,2 % (1986-87)
Educació/PIB	10,6% / PIB
Defensa/PIB	22,7% / PIB

Font: El Estado del Mundo (1989)

Evolució del cost de la vida
(1983 = 100)

	1985	1986	1987
Menjar, begudes...	97,4	96,6	95,7
Energia i aigua	94,4	82,9	71,8
Tèxtils, confecció	94,9	92	90
Construcció	95,5	90,9	91,2
Despeses sanitàries	100,3	97,5	98,5
Transports/comunic.	96,0	104,2	118,1
Educació	87,5	85,1	88,7
Altres	95,6	92,7	91,9

Font: Europe Yearbook (1989)

Balança de pagaments (milions US \$)

1987	
Exportacions	23.138
Importacions	-17.797
Balança comercial	5.341
Exportacions de serveis	13.303
Importacions de serveis	-19.979
Balança de bens i serveis	-1.335
Transferències privades	-4.935
Transferències nacionals	-3.300
Balança per compte corrent	-9.570
Inversió directa de capital	-1.175
Capital llarg plaç	10.342
Capital curt plaç	3.070
Error i omissions	-27
Moviment net de capital	2.640

Importacions

Aliments i begudes	17,12 %
Productes químics	11,80 %
Tèxtils i confecció	11,37 %
Productes metàl·lics	8,37 %
Maquinària (elèctrica inclosa)	19,14 %
Equips de transport	13,53 %
Altres	18,67 %
Total (en milions de rials)	75.313

* Dades de 1987

Font: Europe Yearbook 1989

Exportacions

Petroli	86,59%
Petroli refinat	4,65%
Altres	8,74%
Total (ml. rials)	132.300

* Dades de 1984

Font: Europe Yearbook 1989

Principals intercanvis comercials

	Importacions	Exportacions
	Ordre %	Ordre %
Japó	1 17,25	Japó 1 22,70
EEUU	2 15,25	EEUU 2 19,81
Regne Unit	3 7,76	Holanda 3 6,22
Alemanya	4 7,73	Singapur 4 5,07
Itàlia	5 6,82	Bahrein 5 5,05

* Dades de 1987

Font: Europe Yearbook (1989)

LA CEE I EL DIÀLEG EURO-ÀRAB

La Comunitat Econòmica Europea (CEE) es va fundar el 1958, en un mal moment dins les relacions entre alguns dels seus membres i les nacions àrabs. El posicionament europeu respecte de la guerra Àrab-Israelí de 1967 no va millorar les relacions, i al mateix temps va demostrar que, tot i estant les nacions comunitàries compromeses econòmicament amb els països àrabs, políticament estaven amb l'Estat d'Israel.

Paral·lelament a l'esforç de l'últim tram negociador que va conduir a la primera ampliació comunitària (1), la CEE intenta engegar una política que globalitzi les seves relacions amb els països mediterranis, àrabs o europeus (2). Posteriorment, i arran de la guerra Àrab-Israelí de 1973, es van sentar les bases per a un nou i millor enteniment entre la CEE i els països membres de la Lliga Àrab, generalitzant així les relacions que fins aleshores només es mantenien amb alguns d'ells.

Pressions àrabs

El boicot petroler portat a terme pels productors àrabs a l'octubre de 1973 contra nacions occidentals -pel seu recolçament sota veu a Israel-, va posar certes qüestions sobre la taula: el grau d'eficàcia de l'arma del petroli; la fragilitat del subministrament energètic europeu, i l'escàs o quasi bé nul paper que l'Europa dels "nou" jugava en el marc internacional, i més concretament a l'Orient Mitjà. Si donem un cop d'ull als aconteixements posteriors, l'embargament del petroli pot ser considerat com la principal espoleta i el motor de l'anomenat diàleg euro-àrab.

Els països europeus i el Japó, quan van ser conscients de la seva forta dependència del petroli àrab i de les conseqüències negatives que podria tenir una prolongada reducció de la producció de petroli per al món industrialitzat, i per tant, per ells (3), van pressionar als Estats Units per a que obligués a Israel a signar la pau (4). Al mateix temps, van expressar les seves simpaties a la causa àrab per intentar millorar la seva imatge a la zona.

Els països àrabs moderats van criticar l'actitud nord-americana de fort recolçament a Israel i d'insensibilitat amb la causa àrab, però no desitjaven, pel contrari, una presència soviètica més gran a

la zona. D'aquí que la cimera àrab d'Argel (26-28 de novembre de 1973, posterior a la guerra del Yon Kippur) fós una crida a la vella Europa tot recordant que "ella estava lligada als països àrabs pel Mediterrani, amb profundes afinitats de civilització i per interessos vitals que no podien desenvolupar-se més que en el marc d'una cooperació confiada i mutua-ment avantatjosa".

Els països comunitaris van rebre el missatge i a la cimera de Copenhague (desembre 1973) elaboren un comunicat en el qual es posa de manifest "la importància de l'obertura de negociacions amb els productors de petroli, en un marc legal que compregui una cooperació amplia". Els primers passos pel llançament del diàleg euro-àrab estaven donats.

Tot i això va haver de passar cert temps abans que el diàleg fos una realitat. Els països àrabs reunits a Rabat (1974) van decidir que l'Organització per a l'Alliberament de Palestina (OLP) fos el 21è membre en les negociacions amb la CEE. Aquest fet, de conseqüències polítiques molt més enllà de les previstes, va retardar l'atansament entre els dos grups de països i va crear un "impasse" que posteriorment es va solucionar amb el "Compromís de Dublín", en el qual s'acordava que no hi hauria països individuals a les negociacions, sinó dos grups, cadascun lliure d'escollir els seus representants.

Salvats doncs aquests contratemps, es realitza a El Caire (juny 1975) la primera reunió -a nivell d'experts- del diàleg euro-àrab. Amb gran intensitat de treball i amb major o menor voluntat política (segons vagin els aconteixements internacionals) se celebren altres reunions, fins arribar al trencament del diàleg.

La signatura dels acords de Camp David (març 1979) provoca en el conjunt

dels països de la Lliga Àrab un desconcert que es reflexa, entre d'altres actes (5), en l'estancament del diàleg euro-àrab.

La Comunitat, arran d'aquesta ruptura, s'ha mostrat disposta a una reanudació dels contactes. A finals de 1979 i començaments de 1980 es van realitzar trobades entre representants de la Comissió i el secretari general de la Lliga Àrab. Entre les condicions per establir el diàleg estava la d'entablar discussions a nivell polític i no tan sols econòmic.

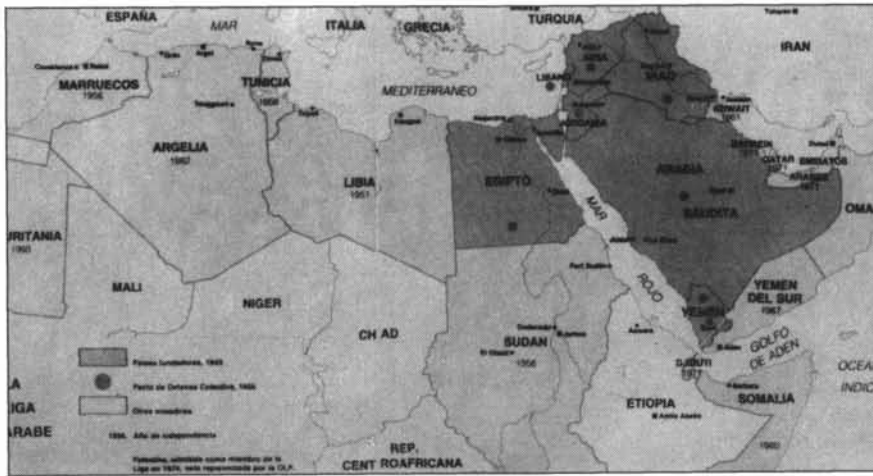
Producte d'aquests encontres és la Declaració de Venècia (juny 1980), en la qual els "nou" manifesten, referint-se al diàleg euro-àrab, "la necessitat de desenvolupar la dimensió política i l'oportunitat d'una reunió a nivell polític entre les dues parts". Aquesta reunió té lloc a Luxemburg (12 i 13 de novembre de 1980), i allí es formulen les orientacions per a reiniciar el diàleg a tots els nivells. També es va acordar la realització d'una nova reunió amb contingut polític i econòmic, abans de l'estiu de 1981.

Intent frustrat

Però, tot i els esforços realitzats, la reunió ministerial va tenir que ser aplaçada dues vegades, a causa de les dissensions aparegudes entre els països àrabs, arran de la presentació per l'Àrabia Saudita del Pla FADH per a l'Orient Mitjà.

Si veiem els fets dona la sensació que Europa no passa de ser un convidat de pedra pel que fa als aconteixements de l'Orient Mitjà, ja que l'inici del diàleg es porta a terme gràcies a una reivindicació àrab, i el seu estancament, a la signatura d'un tractat de pau patrocinat pels Estats Units.

No és fins la cimera de París del desembre de 1989 que es decideix donar un nou impuls al diàleg euro-àrab. L'actual crisi del Golf ha demostrat no tan sols la necessitat de l'esmentat diàleg, sinó també la de la seva potenciació. Més d'un soci comunitari ha fet darrerament comentaris respecte d'aquesta necessitat. Tot i que la CEE sembla estar d'acord amb el relançament, les postures dels estats membres davant la crisi no són uniformes. Els graus d'implicació en la

solució del conflicte són diferents. Si, per exemple, com a nivell d'implicació donem un cop d'ull a les declaracions i a les tropes enviades a la zona, així com les missions encomanades a aquestes, veiem que no assumeixen la mateixa responsabilitat el Regne Unit, França, Itàlia o Espanya, per citar uns quants. La fermesa del Regne Unit contrastava amb l'ambigüitat de França, que sols ha canviat d'actitud després de l'assalt de la seva ambaixada a Kuwait.

Cal ressaltar també que mentre el diàleg euro-àrab -una de les vies proposades per a trobar solucions al conflicte- es realitza dins l'àmbit comunitari, totes les mesures portades a terme per a pressionar a l'Irak es discuteixen en el marc de la UEO, organització a la qual no pertanyen tots els països comunitaris.

La CEE s'ha mostrat en aquesta crisi més cohesionada que en d'altres, però no ha pogut evitar el fet que sortissin a

la llum certes divergències -diferents posicionaments del Regne Unit, França i Espanya- i incoherències -enviar tropes per decisió de la UEO quan no hi ha cap estructura de comandament que les coordini.

NOTES

- (1) Al 1973 s'adhereixen a la CEE el Regne Unit, Irlanda i Dinamarca.
- (2) Des de la seva creació la CEE va tenir unes relacions especials, per raons històric-econòmiques, amb el Marroc i amb Tunísia. També va signar acords preferencials amb països europeus amb possibilitats d'adherir-se a la CEE (acord amb Grècia 1961, Turquia 1963).
- (3) L'amenaça àrab de 1973 consistia, per una banda, en reduir tots els mesos la producció de petroli en un 5%, fins que se solucionés el conflicte dels territoris àrabs ocupats, i per l'altra, a embargar les vendes als EEUU i a Holanda.
- (4) Israel va ser durament criticat pels països europeus per la seva negativa a complir la treva i sitiar al Tercer Exèrcit Egipci al dia següent d'acceptar la Resolució 338 de les Nacions Unides, en la qual s'establí la fi de les hostilitats.
- (5) La signatura per part d'Egipte de la pau amb Israel provoca l'expulsió d'aquesta nació de la Lliga Àrab, i el trasllat a Tunísia de la seu de l'organització.

DOSSIERS – CIDOB

Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona

Subscripció anual (5 números):

1.500 ptes.

A partir del número

FORMA DE PAGAMENT:

- Xec nominal
- Domiciliació bancària

Nom i cognoms .....

Carrer ..... N.º .....

Població ..... D.P. .... Tel. ....

Data .....

Signatura:

SUBSCRIPCIÓ DOSSIERS CIDOB

Banc o Caixa .....

Adreça .....

Població ..... D. P. ....

Nom del titular .....

Senyor Director:

Prego a vostè que prengui nota de carregar al meu compte/a la meua llibreta obert/a en aquesta entitat, els rebuts que presentarà CIDOB.

Atentament,
(Signatura)

Signat per .....

Adreça del titular .....

N.º compte/llibreta .....

El rei Hussein ha tingut un paper diplomàtic molt destacat amb els pobles veïns

ELS PALESTINS I EL FUTUR DE JORDÀNIA ESTAN EN JOC

Parlar de Jordània abans del 2 d'agost i de la invasió de Kuwait era parlar d'un país dividit demogràficament entre les poblacions palestina i jordana, i geogràficament entre el sud pobre i desèrtic i el triangle nord delimitat pels rius Jordà, Iarmuk i la capital, Amman, alhora dividida entre l'aparença física moderna d'una ciutat amb pocs anys de vida i el retorn a la mentalitat més tradicional tant en religió com en costums i vida social. Parlar de Jordània era també referir-se a un país dividit per les pressions dels seus veïns poderosos, Israel, l'Iraq, l'Aràbia Saudita, Síria i, fins i tot, Egipte.

Des de l'any 1967, el rei Hussein havia aconseguit mantenir-se sobre la inestabilitat seguint una política terriblement repressiva a l'interior, que el va portar fins i tot a una guerra civil contra la milícia palestina i les forces d'esquerra. A l'exterior, feia equilibris amb una política prooccidental i de tebiesa respecte a Israel.

Què havia canviat perquè el 2 d'agost Jordània, fins i tot el seu rei, reaccionés amb una posició unànime de suport a Saddam Hussein per sobre de totes les divisions?

Els últims anys la vida s'ha anat fent més difícil, la crisi econòmica avança, l'atur augmenta. La joventut palestina a l'horitzó només hi veu els límits dels camps de refugiats, que els espera un futur sense treball, la seva terra ocupada, i la sobrevivència gràcies a una caritat internacional cada vegada més escassa. I llavors, a l'altra ribera del Jordà i a Gaza esclata la Intifada, l'aixecament d'uns joves, els seus germans, cosins i companys, que estan en la mateixa situació però amb l'enemic a l'abast de les pedres que llancen.

El rei Hussein, per evitar que s'estenguí la Intifada al seu país, es veu obligat a un apropament a l'OLP i la població palestina, i el 31 de juliol de 1988, renunciant a Cisjordània, resol una de les principals diferències que els separen. Però no pot frenar la crisi econòmica i, l'abril de 1989 la població del sud, bàsicament jordana, s'aixeca en l'anomenada *revolta del pà*, que és durament reprimida, per

protestar pels problemes del subministrament. Al perdre la confiança d'aquest sector de la població, que l'havia sostingut durant tots aquells anys tot i les pressions palestines, el monarca ha de fer un gir polític total i convoca les primeres eleccions des de l'any 1967. En el nou Parlament una altra força imposa la seva presència, els Germans Musulmans, fonamentalistes islàmics, populistes, els únics que han pogut fer sentir la seva veu sota la dictadura. Aquest grup es presenta com la resposta al fracàs de la modernització que la monarquia haiximita, seguint el model occidental, va intentar tirar endavant i que només va aconseguir pro-

vocar alguns problemes d'identitat cultural sense que en cap moment pogués respondre al repte d'un progrés real, tant econòmic com social i polític.

En aquest context, a principis del 1990, Saddam Hussein, amb les seves amenaces a Israel, comença a ser l'home que, després de molts anys de submissió àrab a Occident, s'atreveix a enfrontar-se a l'estat jueu i als EUA. La Intifada no ha aconseguit l'aplicació de la resolució 242 ni imposar la negociació, i el nou govern de Xamir i Xaron encara ho fan més difícil. Pels palestins Saddam és l'únic que pot obligar el món a escoltar el que des de fa tres anys els

joves dels territoris ocupats estan cridant, l'únic que pot provocar un canvi en aquesta situació en què l'única cosa que progressa és la llista que cada dia apareix a la portada dels diaris amb els morts i ferits, els expulsats, les cases enderrocades, les expropiacions... repressió, rancúnia i odi.

La matança del *diumenge negre*, el 20 de maig a Rishon Zion, fa augmentar la tensió. Els joves, que cada cop més segueixen els fonamentalistes i s'allunyen de la influència de l'OLP, recriminen al govern jordà que mantingui les fronteres tancades a possibles accions terroristes. En les manifestacions s'enfronten amb la policia, i el Rei es veu obligat a treure l'exèrcit al carrer. Les protestes es dirigei-

xen cap a l'ambaixada americana, que és el centre de la repulsa al vet dels EUA, en el Consell de Seguretat de l'ONU, a la creació d'una comissió encarregada d'investigar la repressió de l'exèrcit jueu en els territoris ocupats.

En aquest ambient tens arriba l'estiu i, com cada any, amb la nova estació també arriben els kuwaitians i la gent del Golf, vestits d'un blanc immaculat, conduint els seus cotxes americans, amb els maletins plens de dòlars i amb el menyspreu cap aquests palestins i jordans que viuen de la seva caritat. El 2 d'agost, quan l'Iraq envaiex Kuwait, hi ha una explosió d'alegria. En l'escala de l'odi els kuwaitians ocupen el segon lloc, el primer es compartit per jueus i americans.

Cinc dies després, quan el president Bush decideix el desplegament militar a l'Àrabia Saudita, l'alegria es transforma en bel·ligerància i al voltant de Saddam Hussein conflueixen tots els sentiments que durant tant de temps han estat ofegats.

L'esperança palestina, l'enfrontament amb l'Occident i la reafirmació de les tradicions àrabs i musulmanes, la revolta dels pobres contra aquells que s'han fet rics gràcies a les potències colonials i a un petroli que ells consideren que pertany a tot el món àrab, tota la població de Jordània, per primera vegada, respon unànimement davant la crisi. I en aquesta ocasió el Rei ja no pot imposar el seu criteri.

HUSSEIN I DE JORDÀNIA: LA PRÀCTICA DEL FUNAMBULISME POLÍTIC

Nascut fa cinquanta-cinc anys, rei Haiximita de Jordània des de fa trenta-cinc, fill i successor de Talal I, fill aquest a la vegada de Abdullah, el primer sobirà de Transjordània que fou assassinat poc després d'haver estat acusat d'acceptar el repartiment de Palestina i l'existència de l'estat d'Israel. El que Hussein accedis al tron de Jordània en la seva adolescència és l'efecte degut a la mort violenta del seu avi i la incapacitat mental del seu pare. Un inici poc estable però que a través dels anys no ha canviat de signe: trenta-cinc anys d'inestabilitat política en un dels llocs més fràgils políticament parlant del món. Avui sembla que es troba en una de les situacions més difícils que se li han plantejat en el transcurs de la seva vida política com a Rei de Jordània; un país que neix a través del regateig entre les potències colonialistes del moment i que cada crisi a la que es veu sotmés posa en evidència la fragilitat de la seva existència. Avui Hussein es troba donant l'ajut a l'Irak per por del seu veí, i també per por de la posició presa pel seu poble envers la crisi oberta entre Kuwait i l'Irak i la resta dels estats àrabs; als carrers d'Amman són contínues les manifestacions populars amb les banderes de l'Irak deixant en segon rengle, com és evident, els símbols de la monarquia Haiximita, la mateixa que va regnar a l'Irak fins al 1958, avui dia l'únic membre regnant de la família, que es va veure desplaçada del seu origen, La Meca i Medina, de les quals ciutats era Xerif el seu besavi Hussein, per Ibn Saud rei del Nejd. Sols resten dos països a l'Orient Mitjà amb excepció dels petits emirats Àrabs, en els que es mantenen monarquies com a sistema polític imperant i precisament les dues famílies tradicionals, els Wahhabites a l'Àrabia Saudita i els Haiximites a Jordània, els més febles enfront de les repúbliques que els envolten.

Hussein ha governat amb poders absoluts; la Constitució de l'any 1952 li concedeix grans prerrogatives, entre elles l'exercici de l'executiu que dirigeix a través de decrets o per mitjà de ministres per ell designats; també poseeix el dret de dissoldre les càmeres com ja ho ha fet altres vegades; anomena a tots els funcionaris civils i militars, al mateix temps que està al front de les forces armades del país.

L'any 1957 el primer ministre Naboulose, influït per les idees Nasseristes, facilità el que Hussein aconseguís vèncer en un cop d'estat en el que hi participaven elements de les forces armades que desitjaven establir una aliança amb l'Irak. Amb 21 anys es dirigeix al seu cosí Faisal I, però aquesta aliança no dura gens: el 14 de juliol de 1958 s'enfonsava la monarquia de l'Irak a causa del cop d'estat del general Abdel-Karim -Kassem. Mentres, a conseqüència de la situació política al Líban, el president demanava la presència de les tropes americanes. Hussein va fer el mateix per salvar la seva posició demanant el mateix juliol del 1958 al Regne Unit que enviés tropes a Jordània; els interessos polítics i militars el condueixen a establir un tractat amb l'Àrabia Saudita que reforci la seva situació a nivell internacional, començant després una política d'apropament a Egipte per aconseguir una unitat àrab enfront d'Israel que conclourà el maig del 1967 amb un tractat de defensa.

Les conseqüències de la guerra amb Israel del juny del 1967 són la pèrdua de part de la ciutat de Jerusalem i l'ocupació de la Cisjordània, amb la qual cosa dos-cents mil refugiats varen passar al marge oriental del Jordan. De seguit s'inicien els problemes i friccions entre Jordània i els palestins; dins de la seva política autoritària es prohibeixen les activitats dels partits polítics i per tant s'obté una reacció contrària per part de les forces progressistes. Alguna cosa a veure hi té també l'acceptació del Pla Rogers per una solució parcial del conflicte Àrab-Israeli al que s'hi oposaven els palestins i gran part dels països Àrabs.

El 17 de setembre de 1970 les forces armades jordanes manen una campanya contra la presència palestina a Jordània. El resultat és la pèrdua d'unes vint-mil vides palestines. Aquí s'obre una de les etapes més negres del regnat d'aquest monarca; el que s'aturés la matança va ser gràcies a la intervenció d'Egipte i altres països del món àrab, que varen aconseguir a una treva firmada en els acords de El Caire i Amman.

No varen ésser aquests els darrers enfrontaments: l'any 1971 fa desaparèixer la presència palestina a Jordània. Tota aquesta política va fer que Jordània

quedés aïllada dins el món àrab; a nivell intern és produïren diversos intents de cop d'estat amb les consegüents actituds repressives per part d'en Hussein; en l'espai de temps d'un any passa d'oposar-se a les decisions de la cimera àrab d'Alger en la que es reconeix a la OLP com únic i legítim representant de la resistència palestina, a afegir-se al reconeixement unànim de tot el món àrab envers aquesta organització, el 1974, a la cimera de Rabat. Més tard ha portat una política tímida d'apropament als palestins en funció de la pressió que sobre ell han exercit els Estats Units. Ha mantingut una actitud distant envers els acords de Camp David i no ha participat a les cimeres de rebuig a Trípoli i Alger el 1977 i 1978, respectivament; tot i això el 1979 acceptà les resolucions de la cimera de Bagdad que sancionava la traïció egípcia a la causa àrab. Les seves relacions amb Síria han tingut al llarg del seu regnat una sèrie d'alts i baixos, molt d'acord amb tota aquesta política esmentada.

La seva actuació en els darrers anys envers el problema palestí ha estat modificada i en aquest moment, respecte al litigi Irak-Kuwait, pren una actitud que segueix dins de la seva mateixa línia sinuosa buscant el protagonisme en una situació que el porta, una vegada més, a la pràctica d'un equilibri molt perillós.

Actualment Hussein està considerat com el cap d'estat àrab més temps al poder. Al llarg del seu regnat el país s'ha enfrontat a innumbrables crisis polítiques, tant a nivell intern com en el terreny de les relacions internacionals; ha escapat també a gran nombre d'atemptats l'origen dels quals ha estat cada vegada ben diferent, gràcies a la política vacil·lant i en molts casos contradictòria que ha fet que el que avui és amic o aliat sigui el contrari al dia següent. La corda fluixa és una de les constants en el transcurs del seu regnat: en aquest moment no seria difícil que en funció de la posició presa envers el problema de l'Irak-Kuwait, el que fins ara no ha estat sotmés a les crítiques d'Occident per la seva política absolutista ho sigui ara en funció de la incomoditat que representa el no ser ja útil a la política neocolonialista.

Enric Crusat de Abaria

CAP A ON CAMINEN ELS MOVIMENTS ISLAMISTES?

Un nou fenomen convulsiona el món musulmà des d'inicis de la dècada dels setanta: l'auge dels moviments islamistes. Només quan l'any 1979 esclata la revolució islàmica en una monarquia com la d'Iran! (durant moltes dècades aliada dels Estats Units), el món reacciona amb expectació i incredulitat. Què ha canviat en el si de l'Islam? Qui són els islamistes? Quins són els factors que han influït en el seu naixement?

Intentar fer abstracció d'un moviment tan estès i complex és una tasca àrdua, però no impossible. No existeix un Islam unitari, sinó un Islam immers en un context determinat, al llarg de més de 90 països i que implica aproximadament 1/5 part de la humanitat. El món musulmà es troba dividit en grups antagònics. Destaquen els xiïtes (9% dels musulmans), com a comunitat històricament marginada respecte a l'Islam ortodox o suní (90%) i que es troba en un important procés de radicalització. Així doncs, no és el mateix parlar dels islamistes del Magreb, Indonèsia o els xiïtes libanesos. D'igual manera, aquests moviments varien segons el context polític en què es troben: lluita contra un estat que no és suficientment islàmic, utilització per part del govern per legitimar-se o implicació en conflictes de tipus confessional o ètnic.

Els moviments islamistes —també anomenats per fonts occidentals moviments «integrates» o «fonamentalistes»— cerquen que els principis islàmics regulin tots els àmbits de la societat, a través principalment del control de l'Estat i de la política. L'Islam, a diferència del cristianisme i el judaisme, propugna la unió entre la política i la religió. L'Estat musulmà ha d'establir la *xària*, o llei islàmica, per tal que tots els homes visquin sota l'imperi d'aquesta llei, que abarca tant l'àmbit privat (matrimoni, divorci, etc), com el públic (establiment de càstig pels lladres, obligatorietat de certs impostos, etc). Es tracta, doncs, d'una afirmació de la rellevància de l'Islam en tots els aspectes de la vida social i política, i la recerca en la tradició de solucions aplicables al moment actual.

La religió, important des de sempre

La religió havia estat sempre important pel poble musulmà, però d'una manera diferent, sense la mobilització política que té actualment. L'Islam era per Occident un aliat contra el descontentament de les masses. Què ha canviat dins el món àrabo-musulmà a les darreres dues dècades? De fet, l'Islam ha constituït sempre pels àrabs un element d'identificació cultural, una via autòctona enfront dels intents colonialistes. Les institucions religioses han constituït veritables centres d'assistència social i educativa, a països on no existeix una atenció d'aquest tipus (ajut als emigrants, creació d'escoles, etc). Els moviments islamistes recullen aquest pes de la religió, mai perdut dins la vida quotidiana, per aconseguir els seus adeptes. Els seus components seran, d'una banda, classes mitjanes en via de marginalització a les ciutats; i de l'altra, joves provinents de classes populars amb accés a una formació científica o universitària, però que no tenen expectatives de futur.

Són molts altres els factors que contribueixen al fet que l'Islam es converteixi en una ideologia més enllà de la típica religiositat popular: 1) la crisi de l'homogeneïtat del model occidental traspassat a les societats àrabo-musulmanes; 2) els forts canvis econòmics, socials i educatius després de la descolonització, formació de classes socials desarrelades, forta emigració cap a les ciutats, explosió demogràfica; 3) absència d'institucions polítiques que canalitzin el malestar popular. Islam com a principal llenguatge d'oposició; 4) potencial econòmic que suposa el petroli, que desestabilitza la zona amb canvis vertiginosos, però també facilita la política d'expansió de l'Islam, des de posicionaments ben diferents —casos de Líbia o l'Àrabia Saudita—; 5) desencant per una aplicació poc rigorosa i discriminatòria de l'Islam i la *xària* (principalment pels «regnes dels xeics»); 7) èxit inicial de l'experiment teocràtic islàmic de l'Iran de Jomeini; 8) oferta ideològica senzilla de l'Islam.

Resulta difícil comprendre, per part

dels occidentals, com es pot buscar en una religió la solució a problemes socials, econòmics o polítics, traspasant la simple espiritualitat. Sovint s'oblida que més enllà d'una religió, l'Islam ha estat històricament una eina de civilització, de cultura i identitat. Els islamistes cerquen una resposta adequada als problemes plantejats pel món contemporani, a través de la conjunció del retorn a les fonts de la seva religió i el reprendre la torxa de la modernitat. Un contrasentit? Segurament. Però en tot cas, un desafiament històric d'imprevisibles conseqüències. Sovint, el món occidental veu els costums i la simbologia típica de la religió islàmica com un fet extravagant, però cal pensar que nosaltres sempre ens ho mirem amb uns ulls petits, és a dir, sota el nostre punt de vista.

CRÒNICA D'AMBIENT DE BAGDAD VISCUDA EN DIRECTE
EN TEMPS D'ENTREGUERRES

L'IRAQ D'AHIR, LA VIDA DE CADA DIA, ABANS DE LA CRISI

La Universitat Mustansiriya de Bagdad és un sarau de gent abans de les 9 del matí. Els nois repentins, i les noies amb el mocador tradicional al cap o amb aires d'actriu americana, van cap a les classes. Tots van de gris i blau, es l'uniforme reservat als estudiants universitaris. S'ha d'arribar a classe abans que el professor passi llista. A mig matí el Nadi (el gran bar de la Universitat) serà ple de gent prenent un te o una Pepsi. És el lloc de reunió on comentar el partit de futbol dels Tàlaba o esperar que entri aquella noia tan maca de psicologia o el jorda d'ulls verds. Són pocs els que s'acosten a l'estudiant estranger, no per falta de curiositat; senzillament és millor no ser vist relacionant-se amb gent de fora per algun dels *mujabarats* (informadors) que corren per la Universitat.

Fàtima és una estudianta d'espanyol a la Universitat de Bagdad. Du el mocador i va de llarg. Estudia llengües perquè creu que serveix de poc conèixer la pròpia cultura si no et pots comunicar ni entendre amb els altres. Sa'at és professor de llengua àrab per estrangers. És viu i despert. Li agrada la seva feina. Però està fart del president, de les manifestacions obligades, dels directors, dels silencis eloqüents... Ara que està permès voldria viatjar per conèixer gent i costums diferents.

És l'hora de dinar. A la cuina hi ha la dona amb els fills. El marit menjarà prop del treball i no tornarà a casa fins tard. Avui també anirà al casino a fer un te, a jugar a Taula (Black Gamon) i a xerrar una bona estona. Mentre, la dona haurà anat a casa de la veïna. Avui arribava la cosina del poble. Aniran totes al soc a comprar robes de mil colors. De tornada berenaran algun *cake* carregat de mantega.

És una nit de Ramadan. És el mes de desdijuni durant el dia. Al llarg d'aquest mes el ric podrà sentir el que és patir gana i ser més solidari amb el pobre. Però a la nit la vida canvia. Els

carrers són plens de gent. Uns juguen a futbol, els altres estan sopant a casa d'uns parents, els veïns parlen a la porta del jardí i la mesquita és plena dels que han vingut a trencar el desdijuni i compartir el primer menjar del dia. Són les hores més animades.

28 d'abril. El carrer Palestina està llat. És un dels molts carrers de Bagdad i de l'Iraq que està de festa. Hi ha música a tot arreu. Colles de nois van amunt i avall del carrer. Algunes noies s'ho miren des de la finestra. Hi ha famílies senceres passejant. A cada cantonada es reparteix partís. És l'aniversari del president Saddam Hussein.

Kerbelà és una de les ciutats santes xiïta de l'Iraq i del món musulmà. És on està enterrat l'imam Hussein. Anar a la seva tomba és l'últim comiat pels morts xiïtes abans de ser enterrats; pels vius, és un lloc de peregrinatge on viure la fe.

Al compartiment del cotxe lliat del tren que va de Bagdad a Bàssora coincideixen una funcionària, la seva filla i una vella amb la barbata tatuada a l'estil tradicional. Es posen a xerrar. L'una es vídua de guerra, l'altra ha perdut un fill. Abans de dormir, parlen dels seus morts, del dolenta i salada que és l'aigua a Bàssora, dels preus del menjar, del difícil que és trobar llet, patates, tomàquets...

El taxista d'avui, als matins és profes-

sor de primària. A la tarda es treu un sobresou amb el taxi. Els sous oficials no donen per mantenir una família. La vida és cara encara que els aliments bàsics, quan es troben, tenen els preus fixos. Com ell, són molts els que tenen un petit negoci per tirar la família endavant.

La casa del costat s'està construint. Per fer els ciments no ha vingut cap màquina. Només hi ha un egipci amb una pala. De nit dorm en una caseta improvisada entre pedres. Sols té un catre i una tetera. Aquí guanya més que al seu país. No sap si el repatriaran com a altres milers d'egipcis. Durant la guerra amb l'Iran van ser la mà d'obra, ara la causa de l'atur i altres mals.

Aquest homenet que vesteix una sotana de color mel no és musulmà. És un capellà caldeu. En són pocs però influents. Molts han tingut l'oportunitat d'estudiar a l'estranger. Ara són enginyers, comerciants i un, fins i tot ministre. Estan orgullosos de ser els hereus d'una llengua i tradició tan antiga com la caldea. Ella viu en un poble àrab del nord del país. Per sortir al carrer sempre es posa l'*abaia* (mocador/capa negra tradicional) A casa mai va amb el cap descobert. Un dels seus fills és escriptor de les noves generacions, l'altre soldat i el petit estudiant a Bagdad.

EL POBLE KURD

No hi ha dubte que un dels problemes crònics més greus que somouen l'Orient Mitjà és el que plantegen els kurds. El Kurdistan, la terra dels kurds, és un país de l'extensió de França, que comprèn tot l'arc muntanyós format per les carenes del Taure Oriental i els Zagros i culminat pel massís imponent de l'Ararat (5.162 m). Avui en dia aquest territori es troba dividit entre quatre Estats: Turquia, l'Iran, l'Iraq i Síria. Altres comunitats kurdes viuen escampades a la Unió Soviètica (Armènia i l'Azerbaidjan), el Jorasan, l'Afganistan, Xipre, Líbia i les gran capitals de l'Orient Mitjà, com ara Istanbul, Damasc o Bagdad, sense comptar la nombrosa diàspora establerta a Europa i Nord-amèrica.

Els kurds són un poble de cultura mil·lenària, l'origen dels quals sembla remuntar-se als antics medes, fundadors d'un poderós imperi al nord-oest de l'Iran cap al segle VIII a.C. La seva llengua, el kurd, pertany al grup nord-occidental de les llengües iranianes i és relativament pròxima al persa o l'afgà, totes elles d'arrel indoeuropea. És molt difícil donar dades demogràfiques precises, que els governs implicats intenten ocultar, però el nombre de kurds no és inferior als 25 milions de persones, dividits de la següent manera: Turquia

(13, 23,8%), Iran (6, 12%), Iraq (4,5, 27%), Síria (1,2, 10%). Se'ls considera la minoria sense Estat més nombrosa del món. La immensa majoria són musulmans sunnites, però n'hi ha de xiïtes i d'altres religions (cristians, yazidís).

Victimes d'un nacionalisme intolerant

Els principats feudals kurds van gaudir de certa autonomia com a Estats coixí entre els imperis Persa i Otomà, fins que l'enfonsament d'aquest últim després de la Primera Guerra Mundial va fer considerar a les potències guanyadores la creació d'un Kurdistan independent al sud del llac de Van i al vilaiat de Mòssul. El triomf de la Turquia kemalista i els interessos petrolers de la Gran Bretanya van arruinar el projecte. L'esmentat vilaiat fou inclòs per la força dins del nou Estat de l'Iraq, on aporta encara ara el 70% de les reserves petrolieres.

Quan Saddam Hussein denuncia Kuwait com a resultat d'interessos colonials, hauria de fer memòria dels orígens dels seu propi país. Convertits en víctimes del nacionalisme intolerant d'àrabs, turcs i perses, els kurds no han deixat de reclamar el seus drets com a nació, i han protagonitzat revoltes sagrantment reprimides, la creació d'una efímera república independent a

Mahabad (l'Iran) i una llarga i complexa guerra civil a l'Iraq (1961-1975), reprimida a conseqüència dels interessos internacionals a través d'un tractat que acabarà convertint-se en un dels motors directes de la guerra Iraq-Iran.

A Turquia, els kurds no existeixen oficialment, i la seva llengua es considera una corrupció del turc. A l'Iraq «gaudeixen» d'una autonomia que dona com a beneficis el genocidi massiu amb armes químiques i la deportació de més d'un milió de persones. L'Iran prefereix mantenir-los en una situació menys radical, però lluny de garantir cap dret específic. Les mesures d'arabització a Síria i a l'Iraq de turquificació per part d'Ankara amenacen amb destruir la identitat d'una de les cultures més ancestrals i brillants de l'Orient Mitjà. Ningú, ni tampoc ara amb aquesta segona guerra del Golf, sembla recordar aquest poble enamorat de les seves muntanyes nevades i que posa noms de flors i sentiments als seus fills. Els kurds hi estan, però, acostumats; mentre, les diferents guerrilles, convertides moltes vegades en elements de desestabilització mútua entre els Estats implicats, mantenen viva l'esperança d'un poble orgullós que mai estarà disposat a claudicar.

CRONOLOGIA

1911. Itàlia conquereix Líbia.

1914. Turquia intervé en la Primera Guerra Mundial aliada amb les potències centrals.

1916. Sublevació àrab contra els turcs.

1917. La declaració Balfour promet als jueus una pàtria a Palestina.

1920. Mustafà Kemal (Atatürk) dirigeix la resistència contra la partició de Turquia; moviment nacional turc.

1921-1922. Faisal es proclama rei de l'Iraq.

1922. L'exèrcit grec és expulsat de Turquia; destronament de l'últim sultà otomà; es proclama la república.

Declaració unilateral de la independència d'Egipte per la Gran Bretanya. Ahmad Fu'ad, rei d'Egipte.

1923. El 24 de juliol es firma el tractat de Lausana; els turcs renuncien als territoris no turcs.

La Gran Bretanya fixa la frontera que separa l'Iraq i Kuwait.

1925. Reza Kan es converteix en sha de Pèrsia.

1932. L'Iraq ingressa en la Lliga de les Nacions.

Ibn Sa'ud forma el regne d'Aràbia Saudita.

1933-1939. Gazi, rei de l'Iraq.

1936. Revolta àrab a Palestina contra la immigració jueva.

1936-1952. Faruq, rei d'Egipte.

1939. El consell legislatiu de l'emirat de Kuwait es declara favorable a la integració del seu país al regne de l'Iraq.

1948. Primera guerra àrabo-israeliana després de la proclamació de l'Estat d'Israel pels jueus assentats a Palestina.

1952. Revolució egípcia (Naguib-Nasser).

1953. Egipte és declarat república.

1955. Pacte de Bagdad: l'Iraq, l'Iran, Pakistan, Turquia i la Gran Bretanya. Pacte de cooperació i defensa.

1956. Segona guerra àrabo-israeliana, també coneguda com la crisi de Suez. Una coalició formada per Israel, França i el Regne Unit van fer un atac contra Egipte pel control del canal de Suez.

1959. Projecte d'unificació jordano-iraquiana sota la monarquia haiximita, que també havia d'englobar Kuwait. Fracassa pel cop d'Estat republicà del general Kassem a Bagdad.

Revolució a l'Iraq dirigida per 'Abd al-Karim Qasim. Cau la dinastia haiximita i es proclama la república.

1958-1960. Egipte i Síria constitueixen la República Àrab Unida (RAU).

1961. Gran Bretanya dona la independència a Kuwait i es crea un nou país.

Intent d'annexió de Kuwait per part de l'Iraq, que és frenat per l'armada britànica.

1967. Tercera guerra àrabo-israeliana, també coneguda com la guerra dels sis dies. Israel va fer un atac sorpresa contra Síria, Jordània i Egipte, i va ocupar militarment la franja de Gaza i la península del Sinaí (Egipte), els turons del Golan (Síria) i la franja occidental del riu Jordan o Cisjordània (Jordània).

1969-70. Guerra de desgast entre Egipte i Israel pel control del Sinaí.

1970. Dos mil soldats israelians penetren al Líban.

«Setembre Negre» a Jordània. Moren uns vint mil palestins.

Mor Gamal Abdel Nasser.

L'assemblea nacional egípcia designa Anuar el Sadat successor de Nasser, designació que és confirmada mitjançant referèndum.

Ahmed Al-Jatib, president de la República de Síria.

1971. El govern egípciu anul·la les nacionalitzacions de terres efectuades per Nasser.

Es proclama la federació entre Egipte, Síria i Líbia.

Constitució de la Federació d'Emirats del golf Pèrsic.

Wasfi Tall, primer ministre jordà, és assassinat al Caire.

1972. Naixement, l'1 de gener, oficial de la Unió de Repúbliques Àrabs entre Egipte, Síria i Líbia.

El govern de l'Iraq nacionalitza la IPC (Irak Petroleum Company).

Incursió ràpida de les forces militars israelianes en el sud del Líban.

1973. Síria es constitueix en república «democràtica, popular i socialista».

El 30 de maig és assassinat el ministre de Defensa d'Iraq.

Quarta guerra àrabo-israeliana, també coneguda com la guerra d'octubre o del Yom Kippur. La coalició formada per Jordània, Síria i Egipte, amb l'ajut financer de l'Aràbia Saudita, va fer un

atac contra les posicions israelianes als territoris ocupats de 1967, però van ser derrotats per la superioritat militar israeliana.

1975. Segona guerra civil al Líban. Comença la intervenció militar-siriana.

1977. El president Sadat visita Jerusalem; les converses de pau entre els egipcis i els israelians acaben en el Tractat de Pau de Camp David (1978).

1978. Primera invasió israeliana del Líban contra posicions palestines. Manteniment del control militar sobre una franja de 10 km, al sud libanès.

1979. Cau el xa de l'Iran i s'estableix la República Islàmica sota Aiatol·lah Khomeini.

Tractat de pau egipcio-israelià.

Saddam Hussein és el president de l'Iraq.

1980. Cop militar a Turquia; puja al poder el general Evren.

1981. Comença la guerra Iran-Iraq pel control de l'estret de Xalt al-Arab.

1982. Segona invasió israeliana del Líban contra palestins i sirians. Intervenció militar dels EUA, França i Itàlia. Israel es retira de la península del Sinaí.

1987. Escàndol de l'Irangate als Estats Units.

Comença la revolta civil palestina (Intifada) als territoris ocupats de Gaza i Cisjordània per reivindicar un Estat palestí.

1988. L'OAP (Organització per l'Alliberament de Palestina) proclama l'Estat palestí.

Es reprenen els contactes entre els Estats Units i l'OAP.

Treva en la guerra Iran-Iraq.

Genocidi de la població kurda per part del govern de Saddam Hussein amb gasos.

1989. L'Iraq, Jordània, el Iemen i Egipte signen el Consell de Cooperació.

Mort de Aiatol·lah Khomeini.

Rafsandjani és escollit president de l'Iran.

El personal diplomàtic dels Estats Units abandona Beirut.

Turgut Ozal és escollit president de Turquia.

El president Mubàrak d'Egipte proposa un pla de 10 punts per iniciar les negociacions de pau entre Israel i els palestins.

L'Assemblea Nacional Libanesa dona suport al pla de pau elaborat per la Lliga Àrab sobre el Líban.

Es celebren eleccions parlamentàries a Jordània per primera vegada des de 1967.

Elias Hrawi és escollit president del Líban.

Egipte i Síria restableixen les relacions diplomàtiques.

1990: Gener. El primer ministre d'Israel, Isaac Xamir, diu que els territoris ocupats seran utilitzats pels immigrants jueus de la URSS.

Abril. Referint-se a la capacitat nuclear d'Israel, Saddam Hussein posa èmfasi en el dret d'Iraq de defensar-se.

Maig. La Lliga Àrab realitza una reunió d'emergència a Bagdad per discutir l'increment de la immigració de jueus soviètics a Israel.

Juny. Isaac Xamir forma un nou govern israelià de tendència ultranacionalista.

Els Estats Units suspèn el diàleg amb l'OAP.

Elecció d'un nou consell de ministres a Kuwait.

Juliol. L'Iraq acusa a Kuwait, a través de la Lliga Àrab, de robar les reserves de petroli iraquí.

Saddam Hussein amenaça que prendrà mesures efectives contra aquells Estats del Golf que no acatin les quotes de producció petrolífera.

L'exèrcit de Kuwait en estat d'alerta.

El president Mubàrak visita l'Iraq, Kuwait i l'Àrab Saudita amb el propòsit de solucionar el conflicte mitjançant el diàleg entre l'Iraq i Kuwait.

Delegacions de l'Iraq i Kuwait es troben a Jeddah per intentar trobar una solució al conflicte entre els dos països. El diàleg es trenca al cap de dues hores.

2 d'agost. L'Iraq envaeix Kuwait.

1991

17 de gener. Comença la guerra al golf Pèrsic.

Religió

Àrabia Saudita Musulmans (majoria sunnita) 13.430.000

Bahrain Xiïtes 290.000, Sunnites 120.000, Altres 80.000

Egipte Sunnites 48.700.000, Cristians 3.040.000, Altres 10.000

Emirats Àrabs Units Sunnites 1.460.000, Xiïtes 290.000, Altres 70.000

Iraq Xiïtes 10.760.000, Sunnites 5.940.000, Altres 520.000

Iran Xiïtes 49.440.000, Sunnites 4.240.000, Altres 640.000

Israel Jueus 3.750.000, Musulmans (majoria sunnita) 630.000, Altres 190.000

Cisjordània Musulmans (majoria sunnita) 710.000, Jueus 110.000, Cristians i altres 70.000

Franja Gaza Musulmans (majoria sunnita) 582.000, Altres 6.000

Jordània Sunnites 2.840.000, Altres 220.000

Kuwait Sunnites 920.000, Xiïtes 610.000, Musulmans 200.000, Altres 310.000

Líban Xiïtes 930.000, Cristians maronites 710.000, Sunnites 610.000, Druços 200.000, Altres 460.000

Oman Musulmans 1.220.000, Altres 190.000

Qatar Musulmans (majoria sunnita) 395.000, Altres 32.000

Síria Musulmans (majoria sunnita) 10.500.000, Cristians 1.040.000, Altres 190.000

Turquia Musulmans (majoria sunnita) 55.100.000, Altres 440.000

Composició ètnica

Àrabia Saudita: saudites 82%; iemenites 9,6%; altres àrabs 3,4%; altres 5%.

Bahrain: àrabs 72,1%; perses, indis i pakistanesos 24,7%; europeus 2,5%; altres 0,7%

Egipte: egipcis 99,8%; altres 0,8%

Emirats Àrabs Units: àrabs EAU 30,7%; altres àrabs 56,4%; pakistanesos i indis 9,1%; perses 1,7%; altres 2,1%

Iraq: àrabs 77,1%; kurds 19%; turcs 1,4%; perses 0,8%; assiris 0,8%; altres 0,9%

Iran: perses 45,6%; azerbaidjanesos 16,8%; kurds 9,1%; àrabs 2,2%; turcs 1,5%; armenis 0,5%; altres 24,3%

Israel: jueus 83%; àrabs 16,8%; altres 0,2%

Jordània: àrabs 99,2%; circassians 0,5%; armenis 0,1%; altres 0,2%

Kuwait: àrabs kuwaitians 40,1%; altres àrabs 37,9%; asiàtics 21%; europeus 0,7%; altres 0,3%

Líban: libanesos 82,6%; palestins 9,6%; armenis 4,9%; altres 2,9%

Oman: àrabs omanites 77%; indis 15%; pakistanesos 3,5%; altres 4,5%

Qatar: asiàtics 34%; àrabs qatarians 20%; altres àrabs 25%; iranians 16%; altres 5%

Síria: àrabs 88,8%; kurds 6,3%; altres 4,9%

Turquia: turcs 85,7%; kurds 10,6%; àrabs 1,6%; altres 2,1%

Anys d'independència

Àrabia Saudita (1927)

Bahrain (1971)

Egipte (1922)

Emirats Àrabs Units (1971)

Iraq (1927)

Iran (-)

Israel (1948)

Jordània (1946)

Kuwait (1961)

Líban (1944)

Oman (1920)

Síria (1946)

Turquia (-)

L'Assemblea Nacional Libanesa dona suport al pla de pau elaborat per la Lliga Àrab sobre el Líban.

Es celebren eleccions parlamentàries a Jordània per primera vegada des de 1967.

Elias Hrawi és escollit president del Líban.

Egipte i Síria restableixen les relacions diplomàtiques.

1990: Gener. El primer ministre d'Israel, Isaac Xamir, diu que els territoris ocupats seran utilitzats pels immigrants jueus de la URSS.

Abril. Referint-se a la capacitat nuclear d'Israel, Saddam Hussein posa èmfasi en el dret d'Iraq de defensar-se.

Maig. La Lliga Àrab realitza una reunió d'emergència a Bagdad per discutir l'increment de la immigració de jueus soviètics a Israel.

Juny. Isaac Xamir forma un nou govern israelià de tendència ultranacionalista.

Els Estats Units suspèn el diàleg amb l'OAP.

Elecció d'un nou consell de ministres a Kuwait.

Juliol. L'Iraq acusa a Kuwait, a través de la Lliga Àrab, de robar les reserves de petroli iraquí.

Saddam Hussein amenaça que prendrà mesures efectives contra aquells Estats del Golf que no acatin les quotes de producció petrolífera.

L'exèrcit de Kuwait en estat d'alerta.

El president Mubàrak visita l'Iraq, Kuwait i l'Àrab Saudita amb el propòsit de solucionar el conflicte mitjançant el diàleg entre l'Iraq i Kuwait.

Delegacions de l'Iraq i Kuwait es troben a Jeddah per intentar trobar una solució al conflicte entre els dos països. El diàleg es trenca al cap de dues hores.

2 d'agost. L'Iraq envaeix Kuwait.

1991

17 de gener. Comença la guerra al golf Pèrsic.

Religió

Àrabia Saudita Musulmans (majoria sunnita) 13.430.000

Bahrain Xiïtes 290.000, Sunnites 120.000, Altres 80.000

Egipte Sunnites 48.700.000, Cristians 3.040.000, Altres 10.000

Emirats Àrabs Units Sunnites 1.460.000, Xiïtes 290.000, Altres 70.000

Iraq Xiïtes 10.760.000, Sunnites 5.940.000, Altres 520.000

Iran Xiïtes 49.440.000, Sunnites 4.240.000, Altres 640.000

Israel Jueus 3.750.000, Musulmans (majoria sunnita) 630.000, Altres 190.000

Cisjordània Musulmans (majoria sunnita) 710.000, Jueus 110.000, Cristians i altres 70.000

Franja Gaza Musulmans (majoria sunnita) 582.000, Altres 6.000

Jordània Sunnites 2.840.000, Altres 220.000

Kuwait Sunnites 920.000, Xiïtes 610.000, Musulmans 200.000, Altres 310.000

Líban Xiïtes 930.000, Cristians maronites 710.000, Sunnites 610.000, Druços 200.000, Altres 460.000

Oman Musulmans 1.220.000, Altres 190.000

Qatar Musulmans (majoria sunnita) 395.000, Altres 32.000

Síria Musulmans (majoria sunnita) 10.500.000, Cristians 1.040.000, Altres 190.000

Turquia Musulmans (majoria sunnita) 55.100.000, Altres 440.000

Composició ètnica

Àrabia Saudita: saudites 82%; iemenites 9,6%; altres àrabs 3,4%; altres 5%.

Bahrain: àrabs 72,1%; perses, indis i pakistanesos 24,7%; europeus 2,5%; altres 0,7%

Egipte: egipcis 99,8%; altres 0,8%

Emirats Àrabs Units: àrabs EAU 30,7%; altres àrabs 56,4%; pakistanesos i indis 9,1%; perses 1,7%; altres 2,1%

Iraq: àrabs 77,1%; kurds 19%; turcs 1,4%; perses 0,8%; assiris 0,8%; altres 0,9%

Iran: perses 45,6%; azerbaidjanesos 16,8%; kurds 9,1%; àrabs 2,2%; turcs 1,5%; armenis 0,5%; altres 24,3%

Israel: jueus 83%; àrabs 16,8%; altres 0,2%

Jordània: àrabs 99,2%; circassians 0,5%; armenis 0,1%; altres 0,2%

Kuwait: àrabs kuwaitians 40,1%; altres àrabs 37,9%; asiàtics 21%; europeus 0,7%; altres 0,3%

Líban: libanesos 82,6%; palestins 9,6%; armenis 4,9%; altres 2,9%

Oman: àrabs omanites 77%; indis 15%; pakistanesos 3,5%; altres 4,5%

Qatar: asiàtics 34%; àrabs qatarians 20%; altres àrabs 25%; iranians 16%; altres 5%

Síria: àrabs 88,8%; kurds 6,3%; altres 4,9%

Turquia: turcs 85,7%; kurds 10,6%; àrabs 1,6%; altres 2,1%

Anys d'independència

Àrabia Saudita (1927)

Bahrain (1971)

Egipte (1922)

Emirats Àrabs Units (1971)

Iraq (1927)

Iran (-)

Israel (1948)

Jordània (1946)

Kuwait (1961)

Líban (1944)

Oman (1920)

Síria (1946)

Turquia (-)

RESOLUCIONES DE LAS NACIONES UNIDAS

EL CONSELL DE SEURETAT

Resolució 242 del 22 de novembre de 1967

Expressant la seva preocupació per la greu situació a l'Orient Mitjà,

Insistent en la inadmissibilitat de l'adquisició de territori mitjançant la guerra i en la necessitat de treballar per una pau justa i duradera, en la que tots els Estats de la zona puguin viure amb seguretat.

Insistent a més a més en que tots els Estats membres, a l'acceptar la Carta de les Nacions Unides, han obtingut el compromís d'actuar conforme l'Article 2 de la Carta,

1. *Afirma* que l'acatament dels principis de la Carta requereix que s'estableixi una pau justa i duradera a l'Orient Mitjà, que inclogui l'aplicació dels dos principis següents:

- Retirada de les forces armades israelianes dels territoris que van ocupar durant el recent conflicte;
- Acabament de totes les situacions de beligerància o de la sobirania, integritat territorial i independència política de tots els Estats de la zona i del seu dret a viure en pau dins les fronteres segures i reconegudes i lliures d'amenaça o actes de força;

2. *Afirma a més a més* la necessitat de:

- Garantir la llibertat de navegació per vies internacionals de navegació de la zona;
- Aconseguir una solució justa del problema dels refugiats;
- Garantir la inviolabilitat territorial i independència política de tots els Estats de la zona, adoptant mesures que incloguin la creació de zones desmilitaritzades;

3. *Demana* al Secretari General que designi un Representant Especial que vagi a l'Orient Mitjà per establir i mantenir contactes amb els Estats interessats a fi de promoure un acord i d'ajudar en els esforços per aconseguir una solució pacífica i acceptada, d'acord amb les disposicions i principis de la present resolució;

4. *Demana* al Secretari General que informi quan abans possible al Consell de Seguretat sobre el progrés dels esforços del Representant Especial.

Aprovada per unanimitat
en la 1382a sessió

CONSEJO DE SEGURIDAD

Resolución 660

Alarmado por la invasión de Kuwait el 2 de agosto de 1990 por las fuerzas militares de Irak,

Determinando que, a raíz de la invasión de Kuwait por Irak, existe un quebrantamiento de la paz y la seguridad internacionales.

Actuando de conformidad con los artículos 39 y 40 de la Carta de las Naciones Unidas,

1. *Condena* la invasión de Kuwait por Irak.

2. *Exige* que Irak retire de inmediato e incondicionalmente todas sus fuerzas a las posiciones en que estaban situadas el 1 de agosto de 1990.

3. *Insta* a Irak y a Kuwait a que inicien de inmediato negociaciones intensivas para resolver sus diferencias y apoya todos los esfuerzos que se realicen al respecto, y especialmente los de la Liga de los Estados Árabes.

4. *Decide* volver a reunirse según sea necesario para considerar medidas ulteriores a fin de asegurar el cumplimiento de esta resolución.

2 de agosto de 1990

EL CONSEJO DE SEGURIDAD

Resolución 661

Reafirmando su resolución 660 (1990), de 2 de agosto de 1990.

Profundamente preocupado porque esa resolución no se ha aplicado y porque continúa la invasión de Kuwait por Irak, con más pérdidas de vidas y destrucción de bienes,

Decidido a poner fin a la invasión y ocupación de Kuwait por Irak y a restablecer la soberanía, independiente e integridad territorial de Kuwait,

Observando que el gobierno legítimo de Kuwait ha expresado su disposición a cumplir la resolución 660 (1990),

Consciente de sus responsabilidades en virtud de la Carta de las Naciones Unidas respecto del mantenimiento de la paz y seguridad internacionales,

Afirmando el derecho inmanente de legítima defensa, individual y colectiva, en respuesta al ataque armado de Irak contra Kuwait de conformidad con el artículo 51 de la Carta,

Actuando de conformidad con el capítulo VII de la Carta de las Naciones Unidas,

1. *Determina* que, hasta ahora, Irak no ha cumplido con el párrafo 2 de la resolución 660 (1990) y ha usurpado la autoridad del gobierno legítimo de Kuwait.

2. *Decide*, como consecuencia, tomar las siguientes medidas para lograr que Irak cumpla con el párrafo 2 de la resolución 660 (1990) y restablecer la autoridad del Gobierno legítimo de Kuwait.

3. *Decide* que todos los Estados impedirán:

a) La importación a sus territorios de todos los productos originarios de Irak o Kuwait que sean exportados desde estos después de la fecha de la presente resolución;

b) Todas las actividades de sus naciones o en sus territorios que promuevan o tengan por objeto promover la exportación o el transbordo de cualesquiera productos o bienes de Irak o Kuwait, y cualesquiera transacciones por sus nacionales o por buques de su pabellón o en sus territorios de productos o bienes originarios de Irak o Kuwait y exportados desde estos después de la fecha de la presente resolución, incluidas en particular cualesquiera transferencias de fondos de Irak a Kuwait para atender a esas actividades o transacciones;

c) La venta o suministro por sus nacionales o desde sus territorios o por medio de la utilización de buques con sus pabellones de cualesquiera otro tipo de equipo militar, originarios o no de sus territorios, pero excluidos los suministros destinados estrictamente a fines médicos, y, en circunstancias humanitarias,

los alimentos, a cualquier persona o entidad en Irak o Kuwait, o a cualquier persona o entidad en relación con cualquiera negocios realizados en Irak o Kuwait, o dirigidos desde estos, y cualesquiera actividades de sus nacionales o en sus territorios que promuevan o tengan por objeto promover tal venta o suministro de esos productos o bienes.

4. *Decide* que todos los Estados se abstendrán de poner a disposición del Gobierno de Irak, o de cualquier empresa comercial, industrial o de servicios públicos que opere en el Irak o Kuwait, cualesquiera fondos o cualesquiera otros recursos financieros o económicos, e impedirán que sus nacionales y cualesquiera personas que se encuentren en sus territorios retiren de estos o pongan de otra manera a disposición de ese Gobierno o de empresas, cualesquiera de esos fondos o recursos y remitan cualesquiera otros fondos a personas o entidades que se encuentren en Irak o Kuwait, con la única excepción de los pagos con fines estrictamente médicos o humanitarios y, en circunstancias humanitarias, los alimentos.

5. *Exhorta* a todos los Estados, incluidos los Estados que no son miembros de las Naciones Unidas, a que actúen en estricta conformidad con la presente resolución, independientemente de cualquier contrato suscrito o licencia otorgada antes de la fecha de la presente resolución.

6. *Decide* establecer, de conformidad con el artículo 28 del reglamento provisional del Consejo de Seguridad, un comité del Consejo de Seguridad integrado por todos los miembros del Consejo para que realice las tareas indicadas a continuación e informen al Consejo sobre su labor y le presente observaciones y recomendaciones:

a) Examinar los informes sobre la aplicación de la presente resolución que ha de presentar el Secretario General;

b) Obtener de todos los Estados más información sobre las medidas que adopten en relación con la aplicación efectiva de las disposiciones de la presente resolución.

7. *Exhorta* a todos los Estados que prestan toda su colaboración al comité en la realización de sus tareas, incluido el suministro de la información que el comité pueda solicitar en cumplimiento de la presente resolución.

8. *Pide* al Secretario General que preste toda la asistencia necesaria al comité y que tome las disposiciones necesarias en la Secretaría con ese objeto.

9. *Decide* que, no obstante lo dispuesto en los párrafos 4 a 8 supra, ninguna de las disposiciones de la presente resolución prohibirá que se preste asistencia al Gobierno legítimo de Kuwait, y exhorta a todos los estados a que:

a) Tomen medidas adecuadas para proteger los bienes del Gobierno legítimo de Kuwait y sus organismos.

b) Se abstengan de reconocer cualquier régimen establecido por la potencia ocupante.

10. *Pide* al Secretario General que informe al Consejo sobre la aplicación de la presente resolución y que presente el primer informe al respecto dentro de treinta días.

11. *Decide* mantener este tema en su orden del día y continuar sus esfuerzos para poner fin cuanto antes a la invasión de Kuwait por Irak.

APROBADA POR EL CONSEJO DE SEGURIDAD EN SU 2963a, SESION, CELEBRADA EL 29 DE NOVIEMBRE DE 1990

EL CONSEJO DE SEGURIDAD

Resolución 678 (1990)

Recordando y reafirmando sus resoluciones 660 (1990), de 2 de agosto de 1990, 661 (1990), de 6 de agosto de 1990, 662 (1990), de 9 de agosto de 1990, 664 (1990), de 18 de agosto de 1990, 665 (1990), de 25 de agosto de 1990, 666 (1990), de 13 de septiembre de 1990, 667 (1990), de 16 de septiembre de 1990, 669 (1990), de 24 de septiembre de 1990, 670 (1990), de 25 de septiembre de 1990, 674 (1990), de 29 de octubre de 1990, y 677 (1990), de 28 de noviembre de 1990.

Observando que, a pesar de todos los esfuerzos de las Naciones Unidas, de Irak, en abierto desacato al Consejo de Seguridad, se niega a cumplir su obligación de aplicar la resolución 660 (1990) y la resoluciones pertinentes que la siguieron y a que se hace referencia en el párrafo precedente.

Consciente de los deberes y obligaciones que le incumben con arreglo a la Carta de las Naciones Unidas en cuanto al mantenimiento y la preservación de la paz y la seguridad internacionales.

Resuelto a lograr el pleno cumplimiento de sus decisiones, *Actuando* con arreglo al Capítulo VII de la Carta,

1. *Exige* que Irak cumpla plenamente la resolución 660 (1990) y todas las resoluciones pertinentes que la siguieron y decide, como muestra de buena voluntad y al tiempo que mantiene todas sus decisiones, dar una última oportunidad a Irak para que lo haga;

2. *Autoriza* a los Estados Miembros que cooperan con el Gobierno de Kuwait para que, a menos que el Irak cumpla plenamente para el 15 de enero de 1991 o antes las resoluciones que anteceden, como se indica en el párrafo 1 de la presente resolución, *utilicen todos* los medios necesarios para hacer valer y llevar a la práctica la resolución 660 (1990) y todas las resoluciones pertinentes que la siguieron y para restablecer la paz y la seguridad internacionales en la región;

3. *Pide* a todos los Estados que proporcionan apoyo adecuado para las medidas que se adopten de conformidad con el párrafo 2 de la presente resolución;

4. *Pide* a los Estados interesados que lo mantengan periódicamente informado de lo que ocurra con respecto a las medidas que se adopten de conformidad con los párrafos 2 y 3 de la presente resolución;

5. *Decide* mantener en examen la cuestión

6 de agosto de 1990

LES CLAUS

Àrab.- Originalment habitant de la península Aràbiga. Ara bé, el terme fa referència genèricament a un fenomen cultural que abasta un conjunt de pobles conquerits pels àrabs i que després van evolucionar conjuntament. En aquest sentit, el Món Àrab s'estén pel nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà. El vincle d'unió del Món Àrab és el fet de parlar la llengua àrab.

Islam.- Religió monoteïsta que creu que l'Alcorà és la revelació de Déu (Al·là) feta a Mahoma. L'Islam imposa cinc obligacions al creient: pregar cinc cops al dia; anar un cop a la vida a la Meca; reconèixer que sols hi ha un Déu i que Mahoma és el seu enviat, dejunar durant el mes del ramadà i donar almoïna com un acte de solidaritat dins la comunitat (Umma). D'aquesta manera la fe individual i la vida comunitària estan fortament vinculades.

Musulmà (o islàmic o mahometà).- És el creient i seguidor de l'Islam. Són musulmans pobles com l'àrab, el turc, el persa, el iugoslau, l'indonesi, l'indo-afgà, el suahili, etc. Els musulmans estan dividits en diferents confessions. Les principals són els sunnites i els xiïtes.

Sunna.- O tradició del profeta, són les paraules i fets de Mahoma inspirats per Al·là, transmeses oralment pels seus companys i recopilades posteriorment pels erudits. La interpretació de l'Alcorà mitjançant aquesta font constitueix l'ortodòxia religiosa.

Sunnita.- Musulmà seguidor de l'ortodòxia islàmica segons estableix la sunna. Interpreten l'Alcorà literalment. Són majoria dins el món islàmic.

Xiïta.- Corrent religiós dissident de l'ortodòxia sunnita. Els xiïtes es caracteritzen perquè defensen el Califat com un estat teocràtic d'origen diví, hereditari dins la família d'Alí (gendre de Mahoma). Fan una lectura al·legòrica de l'Alcorà i creuen en el martiri com una forma d'arribar al paradís. Els xiïtes representen el 10% de la comunitat islàmica, sent majoria a l'Iran, al Pakistan i a l'Iraq (55%).

Xària.- Significa camí a seguir. Es fonamenta en l'Alcorà, en els exemples de Mahoma i en els posteriors comentaris dels juristes islàmics. La xària no és només una recopilació del dret civil i criminal, és també un complex codi d'ètica, moral i obligacions religioses que abasten tots els aspectes de la vida. És aplicada tant pels sunnites com pels xiïtes.

Jihad.- Paraula que freqüentment s'interpreta malament i s'identifica amb guerra santa. En realitat fa referència a l'esforç físic i moral que un musulmà ha de realitzar per dur a terme les seves obres com a creient. Aquestes poden ser de diferents tipus, des de nivells íntims com l'adoració i el culte fins a compromisos comunitaris com la difusió i defensa de l'Islam.

Panarabisme.- Moviment polític de profundes arrels històriques que tendeix a la col·laboració de tots els Estats àrabs per la formació d'una gran nació. El moviment ha estat inspirador d'algunes temptatives d'unitat fracassades, com la fundació de la República Àrab Unida (1958). El seu resultat més palpable és la creació de la Lliga Àrab (1944).

Bat.- Partit fundat a Damasc (1947) per intel·lectuals àrabs entre els quals sobressortia el cristià Michel Aflaq. El partit es declara defensor de la laïcitat del govern i del nacionalisme àrab. Idees socialistes prenen força dins del partit quan l'any 1953 s'uneix amb el partit socialista àrab d'Akram al-Hurani. Deu anys després, al 1963, el partit arriba al poder a Síria i una altra de les seves branques a l'Iraq. En els dos països es segueixen orientacions molt diferents dels plantejaments inicials, i això es motiu d'una gran escissió.

Sionisme.- Moviment creat per Nthan Birnbaum el 1866, que tenia com a finalitat la reconstrucció de la pàtria jueva a Palestina. El sionisme pren el nom de Sió, la muntanya on va existir el temple de Salomó. Es fonamenta sobre dos pilars: la consciència de martiri i l'esperança messiànica com a poble escollit, i d'altra banda, la formació d'una consciència nacional al voltant de la religió.